

A Gazdaságélénkítési és
Munkahelyteremtési Stratégia
2017. évi Monitoring Jelentése

Tartalom

1.	Vezetői összefoglaló	4
	A Monitoring Jelentés háttere és keretei	4
	A Stratégiai környezetben bekövetkezett fontosabb változások	4
	A gazdaságfejlesztési tevékenységek tapasztalatai	5
	A Stratégia végrehajtásának hozzáadott értéke	5
	Konklúziók és javaslatok	6
2.	Bevezetés	7
3.	Stratégiai környezet változása	8
3.1.	Budapest makrogazdasági környezetében bekövetkezett változások	8
3.1.1.	A vízióhoz kapcsolódó változások	8
3.1.2.	Foglalkoztatással kapcsolatos mutatók alakulása	8
3.1.3.	A jövedelmi mutatók alakulása, beruházás, K+F	13
3.2.	Változások a hosszú távú célok mentén	16
3.2.1.	Támogató üzleti környezet	16
3.2.2.	Budapest egységes gazdasági terének kialakítása	17
3.2.3.	Kreativitás és innováció	19
3.2.4.	Megújuló, rugalmas és befogadó munkapiac	20
3.3.	Stratégiai környezet változása	22
3.3.1.	Olimpiai pályázat visszavonása	22
3.3.2.	Ingatlanpiaci helyzet	23
3.3.3.	A Nemzeti Turizmusfejlesztési Stratégia	24
3.3.4.	Változás a fejlesztéspolitikai dokumentumok szemléletében	24
3.3.5.	Uniós pályázati források	25
3.3.6.	A kohéziós politika 2020 utáni kilátásai	29
3.3.7.	Közép-Magyarország régió kettéválasztása	30
4.	A Stratégia végrehajtása	31
4.1.	A Stratégiához kapcsolódó projektek és programok összefoglalása	31
4.1.1.	A Stratégiához kapcsolódó projektek összefoglalása	31
4.1.2.	A Stratégia céljait szolgáló fejlesztési programok összefoglalása	34
4.2.	A Stratégia megvalósítása középtávú célonként	36
4.2.1.	Vállalkozói működést nehezítő szabályozói terhek csökkentése	36
4.2.2.	Hatékony funkciómegosztáson alapuló összehangolt budapesti gazdaságfejlesztési intézményhálózat kiépítése	38
4.2.3.	Aktív KKV-politika kialakítása	41
4.2.4.	Közszolgáltatások minőségének és hatékonyságának fejlesztése	45

4.2.5.	Budapest épített és természeti értékeinek megőrzése és fejlesztése	46
4.2.6.	Munkaerőpiac rugalmasságának növelése	48
4.2.7.	Alacsony képzettséget igénylő munkakereslet ösztönzése.....	52
4.3.	A Stratégia végrehajtásához kapcsolódó partneri tapasztalatok összefoglalása	54
5.	Összegzés és javaslatok megfogalmazása	57
6.	Melléklet: A stratégia megvalósítását segítő projektek, programok összefoglaló táblája.....	60

1. Vezetői összefoglaló

A Monitoring Jelentés háttere és keretei

A Fővárosi Önkormányzat a 394/2015. (IV. 29.) számú Főv. Kgy. határozatával elfogadta Gazdasági Programját (továbbiakban: *Program*), amely előírta a gazdaságélénkítés és a munkahelyteremtés témájú tematikus fejlesztési program elkészítését az érintett önkormányzati, kormányzati és civil szervezetekkel partnerségben. Ennek eredményeként a *Budapest Gazdaságélénkítési és Munkahelyteremtési Stratégiája 2015–2021* című dokumentumot (továbbiakban: *Stratégia*) a Fővárosi Közgyűlés az 1049/2015. (VI. 23.) számú határozatával fogadta el. A Stratégia tervezésébe és végrehajtásába bevont partneri körében foglalta a Fővárosi Önkormányzat és háttérintézményei mellett a kerületi önkormányzatokat, a kormányzat érintett minisztériumait és háttérintézményeit, Pest Megye Önkormányzatát, a Budapesti Kereskedelmi és Iparkamarát és több budapesti vállalkozói szervezetet. A Stratégia olyan célokat és intézkedéseket tartalmaz, amelyek mentén a partnerek fejlesztési projektekkkel, programokkal segítik a budapesti gazdaság fejlődését. A Stratégia 2017. évi Akciótervét 2017. október 25-én tárgyalta a Fővárosi Közgyűlés.

Jelen dokumentum, amely a 2017. évi Monitoring Jelentés, az előző évi Monitoring Jelentés záró időpontjától számított egy éves időszak (2016. július 1. – 2017. június 30.) történéseit, illetve fejlesztéseit vizsgálja és mutatja be. A jelentés legfőbb célja a Stratégia éves előrehaladásának és a Stratégia környezetében történt változásoknak a nyomon követése és elemzése, továbbá javaslatok megfogalmazása a következő év gazdaságélénkítési feladataival kapcsolatban.

A Stratégiai környezetben bekövetkezett fontosabb változások

A Monitoring Jelentés által lefedett időszakban tovább javultak a foglalkoztatással és a munkanélküliséggel kapcsolatos mutatók, a munkaerőhiány egyre komolyabb kihívást jelent a gazdasági szereplőknek. Pozitív fejleményként tudható be, hogy a foglalkoztatási szint a veszélyeztetett csoportok (nők, 55 év felettiek, 15–24 évesek) körében is növekedett. Ezzel párhuzamosan folyamatosan növekszik a lakosság fogyasztása és bővül a turizmus is. A növekedés az egész régióra jellemző, így Budapest pozíciója a környező országok fővárosaihoz képest érdemben nem változott.

A fővárosokat a vállalkozásindítást befolyásoló körülmények alapján osztályozó *Doing Business* rangsorában 2017-ben nem sikerült az előrelépés, Budapest a 48. pozíciót foglalja el. Jelentősen növekedett azonban a klaszterekben szereplő vállalatok bruttó hozzáadott értéke, valamint a KKV-k exportárbevétele is, miközben a vállalati szektor regionális GDP-hez viszonyított K+F ráfordításának aránya nem változott.

A munkaerőmobilitás lehetősége szempontjából kedvező változás, hogy a fővárosi albérletpiacon az elmúlt évben a kereslet és a kínálat egyensúlyba került, ezáltal megállt a bérleti díjak növekedése. Sőt, több kerületben a bérleti díjak csökkenésnek indultak.

A Monitoring Jelentés a 2017-ben bekövetkezett változások közül az alábbi külső – Stratégiától független, ám annak környezetét jelentősen befolyásoló – tényezőkre tér ki: az olimpiai pályázat visszavonása, az ingatlanpiaci helyzet és a CSOK felfutása, a Nemzeti Turizmusfejlesztési Stratégia megalkotása, a fejlesztéspolitikai dokumentumok szemléletében bekövetkezett változások, valamint a kohéziós politika 2020 utáni kilátásai.

A gazdaságfejlesztési tevékenységek tapasztalatai

A munkaerőpiacon az utóbbi időben bekövetkezett változások – a munkanélküliség a válság előtti szint alá csökkent, a foglalkoztatás növekszik – új feladatok elé állítják a foglalkoztatáspolitikai szereplőket. Ahogy egyre többen találnak munkát, úgy folyamatosan szűkül az a szabad munkaerő-állomány, amely alkalmas arra, hogy a versenyszektor munkaerőigényét kielégítse.

A munkaerő iránti kereslet kielégítéséhez hatékony eszközt jelenthetnek a potenciális munkavállalók számára nyújtott képzések, amelyekből több is indult idén, a közeljövőben pedig feltehetően még nagyobb hangsúlyt kapnak majd. A megfelelő munkaerő biztosítását segítő fejlesztésekbe az önkormányzatok csak korlátozottan tudtak bekapcsolódni, mivel az ehhez szükséges forrásoknál továbbra is nagy mértékben az uniós és kormányzati támogatástól függnnek, így tevékenységük főleg nem anyagi jellegű segítségre (mediáció, információmegosztás) korlátozódik.

A partnerek közötti projekteggyüttműködés továbbra is korlátozott, így például a Budapesti Vállalkozásfejlesztési Közalapítvány kerületi kamattámogatási programja által nyújtott lehetőségekkel – az adatszolgáltatás alapján – a tavalyi évben mindössze két önkormányzat élt.

A Stratégia végrehajtásának hozzáadott értéke

A Stratégia partnerei 44 projekt és 20 fejlesztési program elindítását jelezték a tárgyidőszakra. A projektek közül a legtöbb (13 darab) a KKV-k helyzetének javítását célozza, a második legtöbb (10 darab) pedig a vállalkozások hálózatosodásának elősegítését szolgálja. A fejlesztési összegeket tekintve az első helyet a munkaerőpiac rugalmasságát növelő projektek foglalják el, a második legnagyobb összeg a közszolgáltatások fejlesztéséhez tartozik, a KKV-kat és a hálózatosodást segítő programok ezeknél kisebb összegből valósultak meg.

A gazdaságélénkítést és munkahelyteremtést segítő fejlesztési programok esetében a legnagyobb forrást a vállalkozói terhek csökkentése kapta, köszönhetően az „Adminisztratív terhek csökkentése” című KÖFOP–VEKOP-felhívásnak. A KKV-k helyzetének javítására 10 milliárd forint feletti összeg jutott, a többi célhoz kapcsolódó programokhoz ennél kisebb összegek társulnak.

A Stratégia végrehajtásának szempontjából leginkább releváns VEKOP programjainak eredményeiről az indulásuk óta eltelt idő rövidsége miatt egyelőre kevés információ áll rendelkezésre.

Konklúziók és javaslatok

A gazdaságfejlesztési tevékenység egyik legnagyobb akadálya – a forráshiányon túl – a vállalkozói ismeretek alacsony szintje a közsféra oldalán, miközben ezen ismeretek fejlesztésére a kisvállalkozók körében is nagy szükség lenne. A vállalkozói szemlélet hiányos ismeretere vezethető vissza, hogy továbbra is problémát jelent a bürokrácia és a pályázati rendszer rugalmatlansága, amely különösen a kezdő vállalkozásokat és az innovatív tevékenységet folytató vállalkozások életét nehezíti meg. A digitalizáció előretörésével várhatóan egyre több területen fognak gondot okozni az elavult szabályozások. A jó megoldások létrejöttét és elterjedését korlátozza a gazdaságfejlesztésben érintett szervezetek közötti információ- és tudásmegosztás intézményesített fórumainak hiánya.

Az elmúlt két év tapasztalatai alapján több javaslatot is tartalmaz a Monitoring Jelentés, amely a Stratégia 2018-ban esedékes félidei felülvizsgálatát segítheti. A gazdaságfejlesztést segítő projekt és program igények tekintetében a következő főbb javaslatok születtek:

- A gazdaságélénkítés hatékonyságának növelése érdekében szükség van az intézményesített tudás- és információmegosztási platformok létrejöttére a közszférán belül, például az önkormányzati gazdasági bizottságok közötti rendszeres együttműködések kialakításával.
- A vállalkozói szemlélet megerősítését segíthetik a vállalkozások és az önkormányzatok közötti együttműködések, pl. vállalkozói klubok és ezek hálózatainak kialakítása. A vállalkozói ismeretek integrálása érdekében azonban érdemes a közszférának a piacról is tudást vásárolni.
- A változó szabályozási igények vonatkozásában a külföldi szabályozási tapasztalatok becsatornázása fontos feladat lesz a jövőben.
- Az önkormányzatok nemzetközi kapcsolataikkal jelentősen támogathatják a helyi vállalkozások, különösen az innovatív vállalkozások külföldi piacokra lépését.
- A munkaerőhiány enyhítését szolgálhatja a megfelelő képzési struktúra kialakítása, amelyben érdemes lehet a kerületeknek a Fővárosi Önkormányzat koordinációjával, és a Kormányhivatallal együttműködésben közös kínálatot kialakítani.
- A munkaerőkínálat növelésében fontos szerepe lehet a vidéki munkaerő vonzásának, amelyhez elsősorban jó minőségű olcsó lakhatási kínálatot kell biztosítani a jövőben, például munkásszállások révén.
- Fontos tartaléka a budapesti munkaerőpiacnak a nyugdíjkorúak aktivizálása, amelyhez a kormányzattól szabályozási oldali támogatásra számítanak a partnerek.

2. Bevezetés

A Fővárosi Önkormányzat a 394/2015. (IV. 29.) számú Főv. Kgy. határozatával elfogadta Gazdasági Programját (továbbiakban: *Program*), amely részletesen tartalmazza a Fővárosi Önkormányzat jelen választási ciklusában megvalósítandó feladatait. A Program „Városépítés, városfejlesztés” című fejezete említést tesz a gazdaságélénkítés és munkahelyteremtés témájú tematikus fejlesztési program tervezéséről, amely az érintett önkormányzati, kormányzati és civil szervezetekkel partnerségben – a Program megalkotásával párhuzamosan – készült.

A tematikus fejlesztési program munkafolyamatának eredményeként létrejött *Budapest Gazdaságélénkítési és Munkahelyteremtési Stratégiája 2015–2021* című dokumentumot (továbbiakban: *Stratégia*) a Fővárosi Közgyűlés az 1049/2015. (VI. 23.) számú határozatával fogadta el. A tervezés kiemelt célja volt, hogy erősítse Budapesten a vállalkozásbarát üzleti környezetet, partnerséget teremtsen az önkormányzatok, civil szervezetek és a magánszféra között, továbbá összehangolja az önkormányzatok gazdaságsszabályozási- és fejlesztési tevékenységét.

A partneri kör magában foglalja a Fővárosi Önkormányzat és háttérintézményei mellett a kerületi önkormányzatokat, a kormányzat érintett minisztériumait és háttérintézményeit, Pest Megye Önkormányzatát, a Budapesti Kereskedelmi és Iparkamarát és több budapesti vállalkozói szervezetet.

A Stratégia olyan célokat és intézkedéseket tartalmaz, amelyek mentén a partnerek fejlesztési projektekkkel, programokkal segítik a budapesti gazdaság fejlődését. A Stratégia 2017. évi akciótervét 2017. október 25-én tárgyalta a Fővárosi Közgyűlés (továbbiakban: *Akcióterv*).

A 2017. évi Monitoring Jelentés (továbbiakban: *Monitoring Jelentés*) a 2016. július 1. – 2017. június 30. közötti időszakot vizsgálja. A jelentés legfőbb célja a Stratégia éves előrehaladásának és a stratégiai környezet változásának nyomon követése és elemzése, támaszkodva a Stratégia indikátorrendszerére és a Stratégia végrehajtásában közreműködő partnerek adatszolgáltatására.

A Monitoring Jelentés első részében a makrogazdasági környezetben, valamint a budapesti szabályozásban végbement változások kerülnek bemutatásra. A makrokörnyezet változásainak bemutatását követően az elmúlt egy évben elindult és/vagy befejeződött projektek kerülnek összefoglalásra annak érdekében, hogy a gazdaság szereplői számára átláthatók legyenek az elmúlt év gazdaságélénkítő és munkahelyteremtő projektjei/programjai. A *Stratégia* végrehajtásában részt vevő partnerek adatszolgáltatása alapján a beérkezett projektek és programok 2016. július 1. és 2017. június 30. között indultak, futottak vagy fejeződtek be; azon projektek, amelyek 2017 júniusa után indultak, nem képezik a jelentés részét. A projektek és programok listája összevethető a 2016. évi Akciótervvel, amely a szintén erre az időszakra vonatkozó fejlesztéseket tartalmazta.

A dokumentum végén a részt vevő szervezetek gazdaságélénkítési tapasztalatai kerültek összefoglalásra, illetve az elmúlt év tapasztalatai alapján néhány javaslat is megfogalmazásra került a *Stratégia* végrehajtására, illetve a jövő évben esedékes felülvizsgálatára vonatkozóan.

3. Stratégiai környezet változása

3.1. Budapest makrogazdasági környezetében bekövetkezett változások

3.1.1. A vízióhoz kapcsolódó változások

A *Stratégia* víziójában megfogalmazza, hogy „Budapest 15 éven belül Közép-Európa vezető gazdasági térsége legyen”, melyet a Stratégia indikátorrendszerében a foglalkoztatás és a jövedelem (GDP) mutatói mentén követhetünk nyomon.

1. táblázat: A Stratégia víziójához kapcsolódó indikátorok alakulása

Cél	Indikátor	Típus	Mértékegység	Bázisérték	Bázisérték vonatkozási időpontja ¹	Legutolsó ismert érték	Legutolsó ismert érték vonatkozási időpontja
Budapest 15 éven belül Közép- Európa vezető gazdasági térsége legyen	GDP ²	hatás	Millió € (PPS)	63 928	2012.	71 037	2015.
	GDP/fő ³	hatás	€ (PPS)/fő	37 006	2012.	40 400	2015.
	teljes foglalkozta- tási ráta (20–64 évesek körében) ⁴	hatás	%	68,0%	2014.	75,5%	2016.
	teljes foglalkozta- tási ráta (15–64 évesek körében) ⁵	hatás	%	64,5%	2014.	73,5%	2017. I. félév

A mutatók tanúsága szerint a Stratégia elfogadása óta a budapesti gazdaság teljesítménye, mind összességében, mind egy főre vetítve folyamatosan növekszik és a különböző korcsoportokra vetített foglalkoztatási ráta is növekvő pályán halad. A 20–64 évesek körében 2016-ra a foglalkoztatási ráta átlépte a 75 százalékot is, amihez csak az utolsó év több mint 3 százalékpontos javulással járult hozzá.

A nők és a férfiak fővárosban regisztrált foglalkoztatási rátáiban azonban továbbra is jelentős eltérés figyelhető meg. Míg az előbbi csoporton belül 64,4 százalékos volt a foglalkoztatási ráta 2016-ban, addig a férfiak körében a munkaképes korú polgárok 77,6 százaléka dolgozott.

3.1.2. Foglalkoztatással kapcsolatos mutatók alakulása

A foglalkoztatás bővülése abszolút számokban is tetten érhető, a 15–64 éves korosztályban a fővárosiak foglalkoztatottjainak száma 2017 első félévében 831,9 ezer fő volt, ami 16 ezer fős növekedést jelent 2016. azonos időszakához mérten és a 2017. év negyedévi adatai további növekedést vetítenek előre.

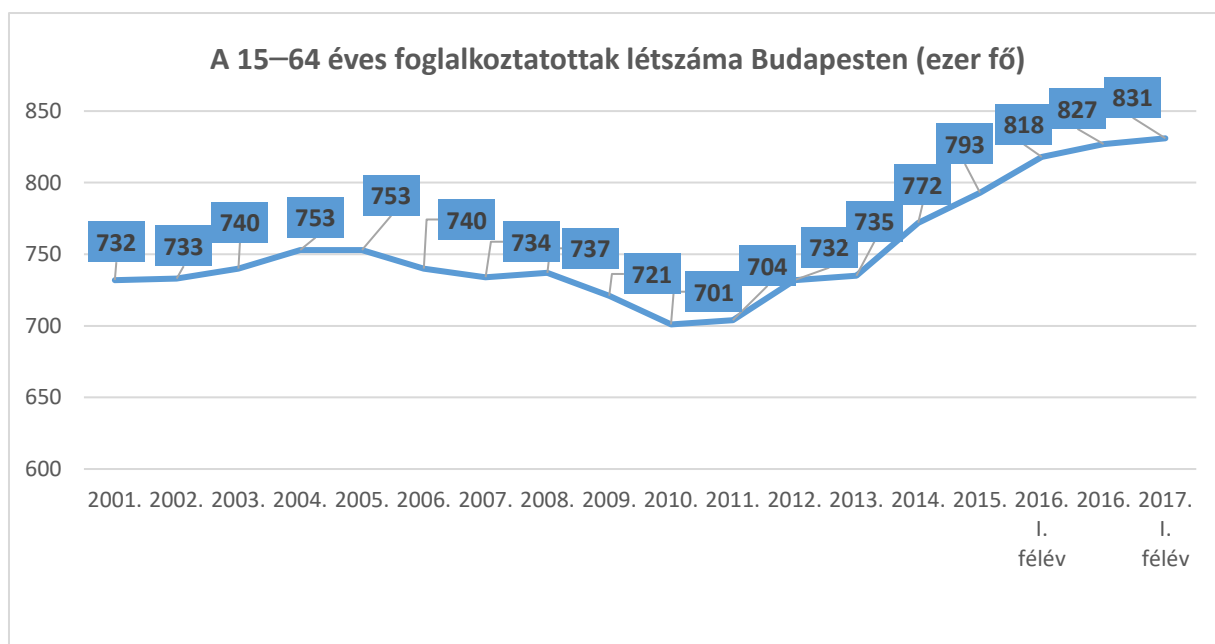
¹ Bázisértéknek minden esetben a Stratégiában feltüntetett értéket vettük.

² Forrás: Eurostat, nama_10r_3gdp

³ Forrás: Eurostat, nama_10r_3gdp

⁴ Forrás: Eurostat, met_lfe3emprr

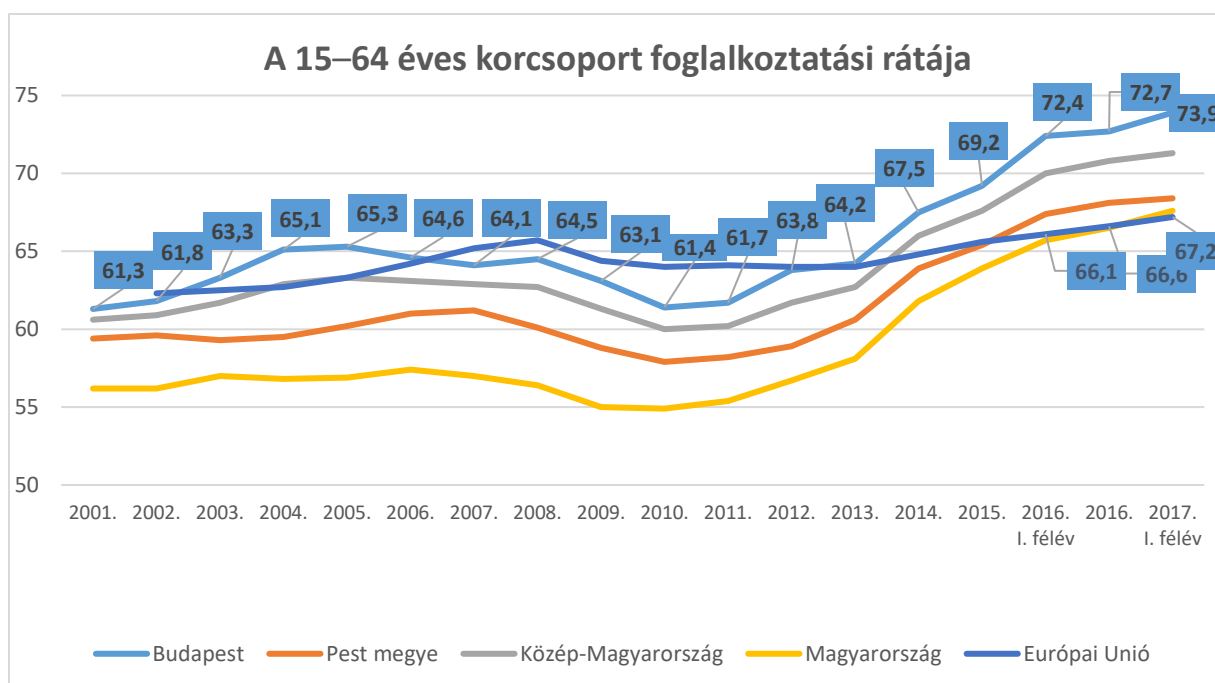
⁵ Forrás: KSH STADAT, 6.2.1.2.

1. ábra: A 15–64 éves foglalkoztatottak létszáma Budapesten (ezer fő)

Forrás: KSH STADAT, 6.2.1.2

Budapest metropolisz régióra vonatkozó adatok alapján látható, hogy 2015-ről 2016-ra 59 ezer fővel bővült a foglalkoztatás, amely növekményből nagyobb arányt tettek ki a férfi munkavállalók (33 ezer fő). 2016 végén 650 ezer volt a női foglalkoztatottak, és 738 ezer a férfi foglalkoztatottak száma a régióban.

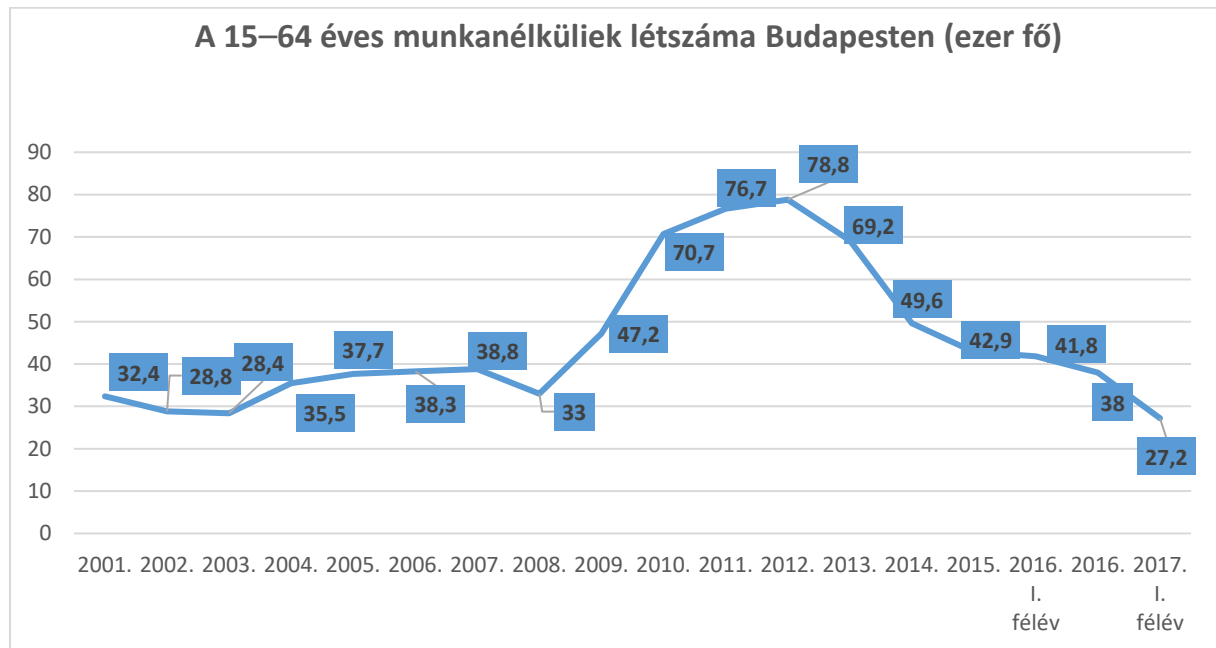
2. ábra: A 15–64 éves korcsoport foglalkoztatási rátája

Forrás: KSH STADAT, 6.2.1.2., Eurostat, Ifsq_ergan

Budapest foglalkoztatási rátája 2013 óta folyamatosan magasabb és meredekebben emelkedik, mint az uniós átlag, 2017 első félévében már 6,7 százalékponttal volt az uniós átlag felett. A

Közép-Magyarország régió foglalkoztatási rátája 71,3 százalék volt, amivel szintén az uniós átlag felett helyezkedett el és növekedési üteme is meghaladta azt. Ráadásul 2015 óta már Pest megye foglalkoztatási mutatói is az uniós átlag felettiek.

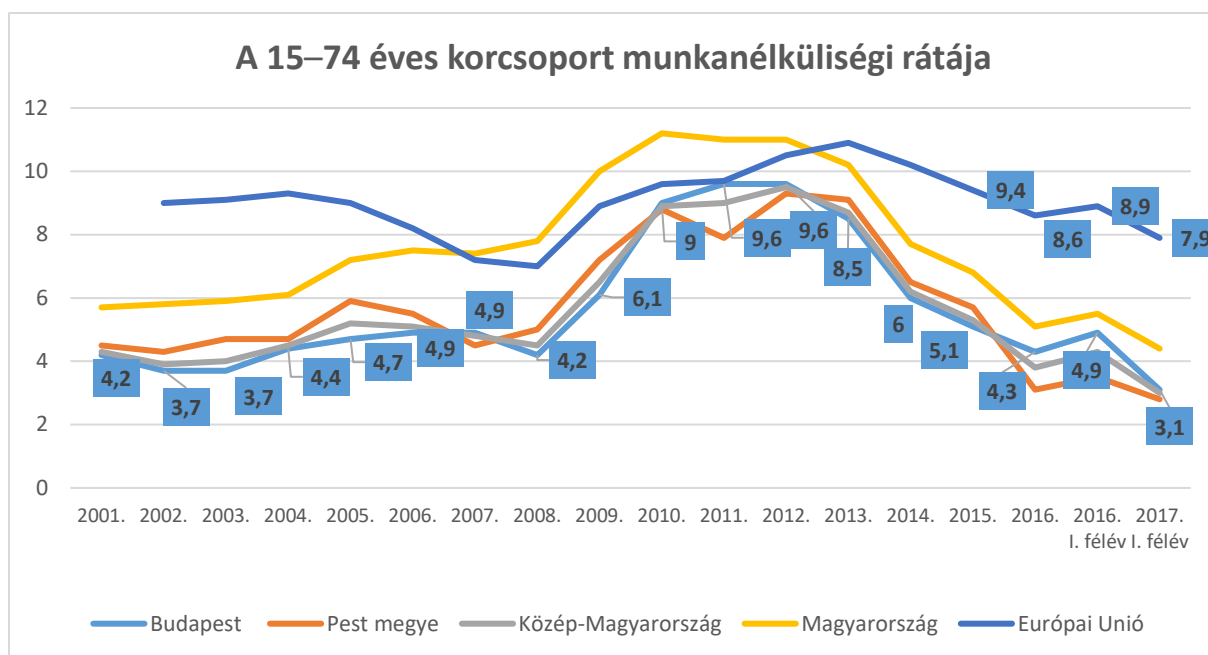
A foglalkoztatási ráta növekedésével párhuzamosan, folyamatosan csökken a munkanélküliség a fővárosban. A munkanélküliek száma, 2017 első félévében, több mint tízezer fővel csökkent 2016. azonos időszakához képest, melynek eredményeként először csökkent 30 ezer fő alá az aktív munkaerő-tartalék szintje.

3. ábra: A 15–64 éves munkanélküliek létszáma Budapesten (ezer fő)

Forrás: KSH STADAT, 6.2.1.6.

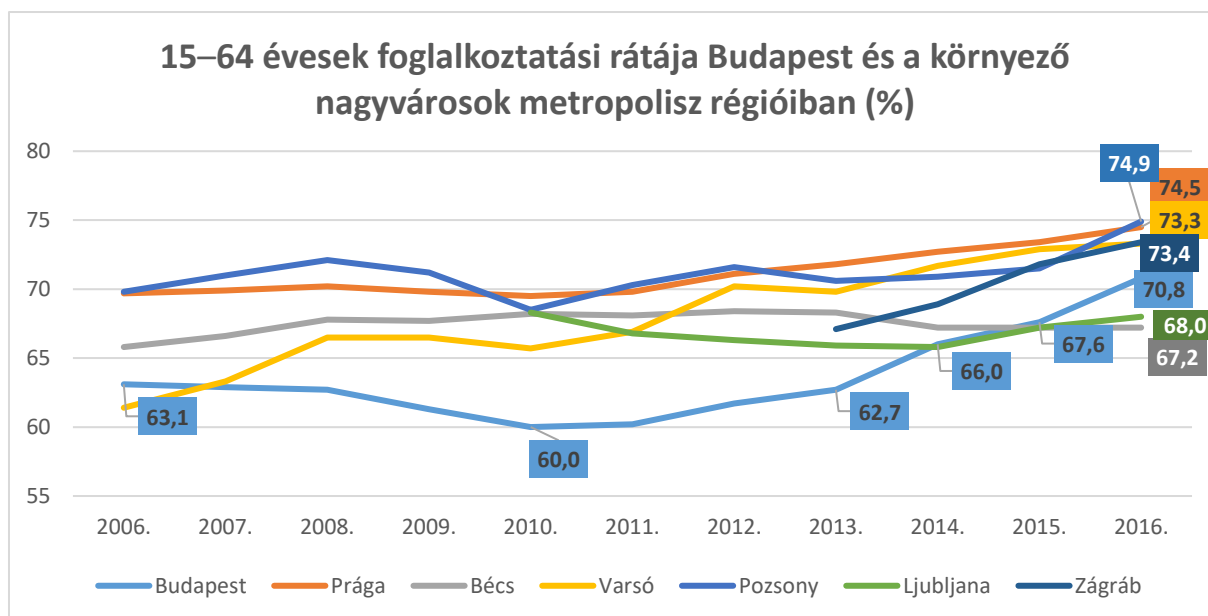
Budapest munkanélküliségi rátája európai összevetésben is alacsonynak tekinthető: az Európai Unió 28 országában átlagosan 7,9 százalékos a ráta, míg 2017 első félévében budapesti aktív lakosságnak 3,1 százaléka nem rendelkezett munkával, ami egy év alatt 1,8 százalékpontos csökkenést jelent. A Közép-Magyarország régióban a legfrissebb statisztikák szerint hasonlóan alacsony, 3 százalékos a munkanélküliség szintje.

4. ábra: A 15–74 éves korcsoport munkanélküliségi rátája

Forrás: KSH STADAT, 6.2.1.11. Eurostat, lfsq_urban

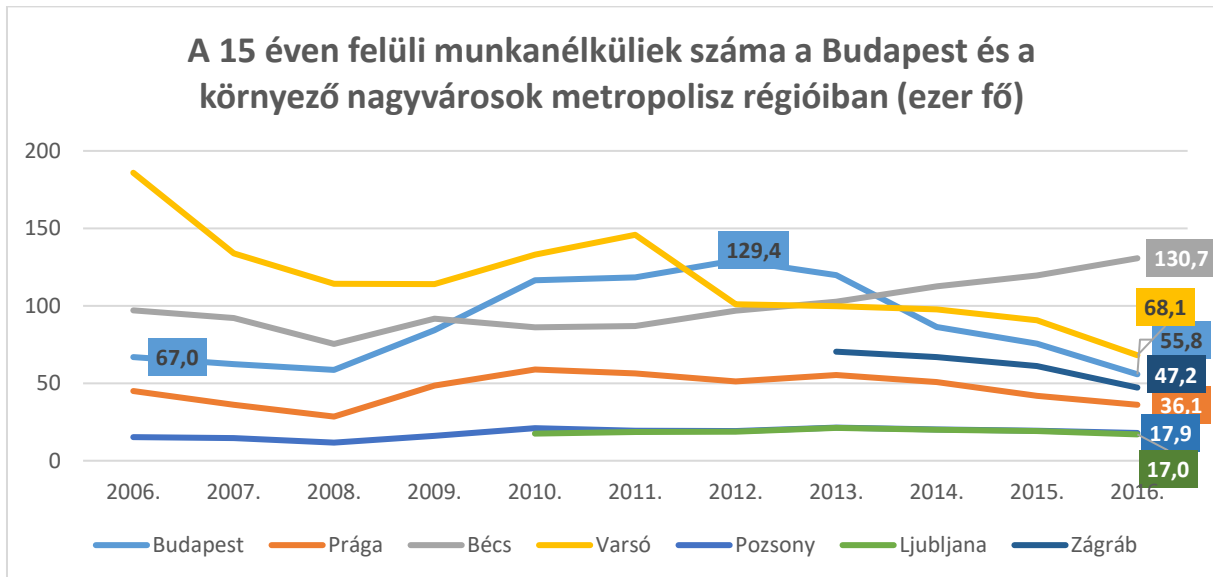
A Stratégia a fővárosi gazdasági térség referenciapontjaként a kelet-közép-európai térség környező nagyvárosait: Bécs, Ljubljanát, Pozsonyt, Prágát, Varsót és Zágrábot nevesíti. Ezen fővárosi térségek foglalkoztatási rátáival kapcsolatban jelenleg 2016-os adatok állnak rendelkezésre. Látható, hogy a budapesti metropolisz térségben a tavalyi év végén mért 15–64 éves korcsoport 70,8 százalékos foglalkoztatási rátája nem számít kiemelkedően magasnak a régióban. Prágában, Varsóban, Pozsonyban és Zágrábban is magasabb volt a foglalkoztatottak aránya, de a magyar főváros 2016-ban csökkenteni tudta a hátrányát velük szemben.

5. ábra: 15–64 éves korosztály foglalkoztatási rátája Budapesten és a környező nagyvárosok metropolisz régióiban

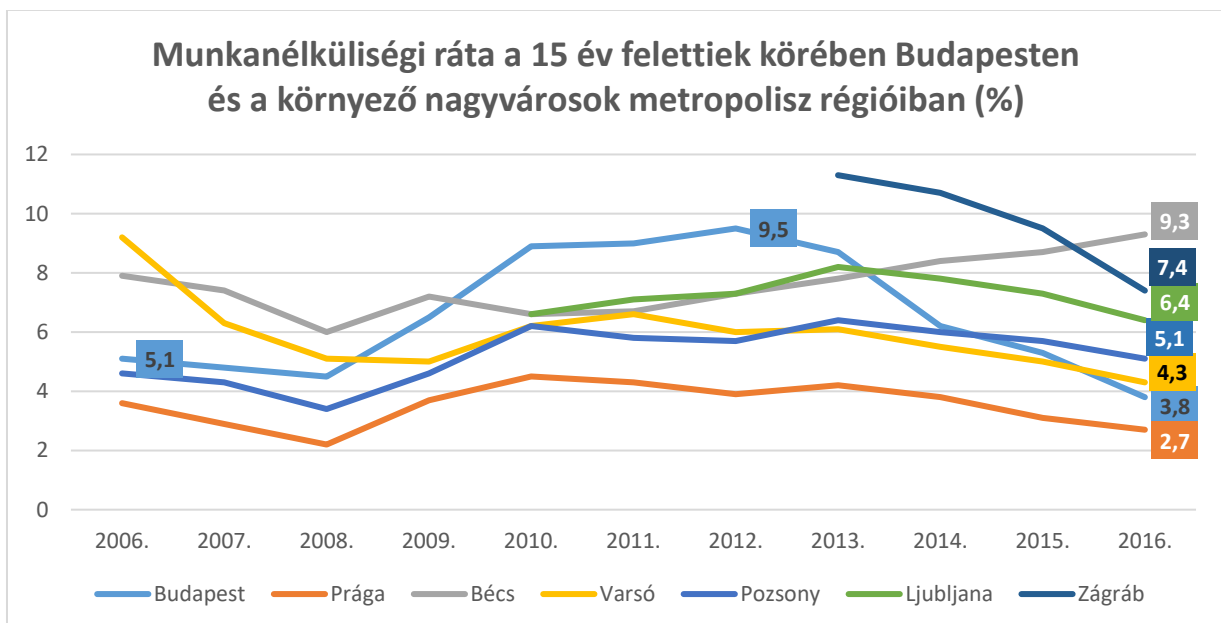
Forrás: Eurostat, met_lfe3emppt

A munkanélküliek aránya 2016-ban Budapesten volt a második legalacsonyabb a vizsgált városok körében (3,8 százalék), ennél csak Prágában mutatnak alacsonyabb értéket az Eurostat statisztikái. Ez jelentős teljesítmény, tekintettel arra, hogy Budapest volt a visegrádi országok fővárosai közül az egyetlen, ahol a munkanélküliségi ráta 9 százalék fölé emelkedett a 2010-es évek elején; ezt a hátrányát dolgozta le folyamatosan a magyar főváros. Budapest munkanélküliségi rátája az utolsó négy évben 6 százalékpontot csökkent és 2016-ra már Varsót is megelőzte ebben a rangsorban.

6. ábra: A 15 éven felüli munkanélküliek száma a Budapest és a környező nagyvárosok metropolisz régióiban (ezer fő)

Forrás: Eurostat, met_lfu3pers

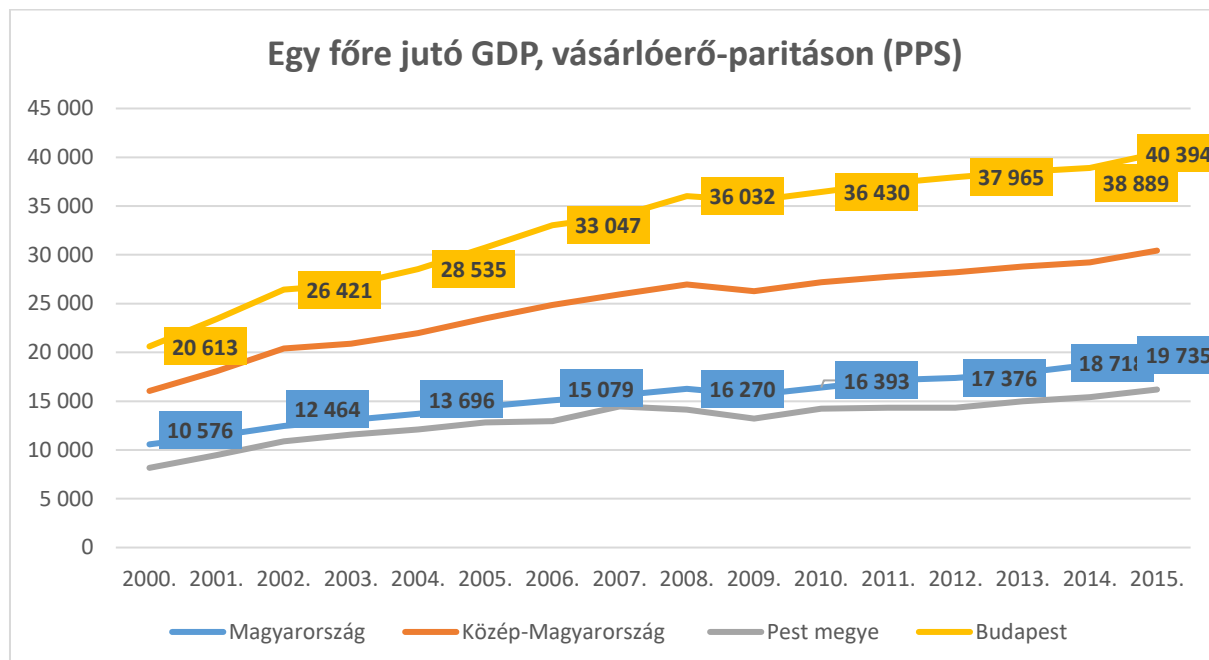

7. ábra: A 15 év felettiek munkanélküliségi rátája Budapesten és a környező nagyvárosok metropolisz régióiban (%)

Forrás: Eurostat, met_lfu3rt

3.1.3. A jövedelmi mutatók alakulása, beruházás, K+F

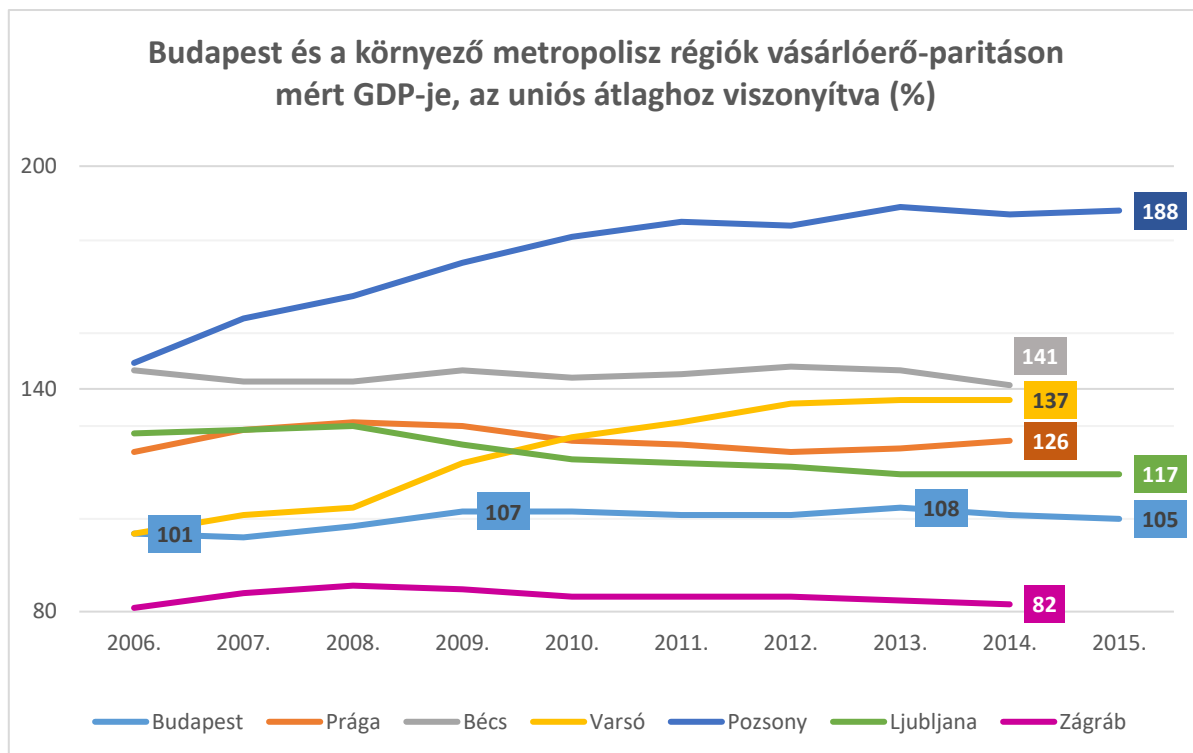
Budapest egy főre jutó GDP-jét tekintve kiemelkedik az ország más régióihoz képest, 2015-ben a fővárosra vonatkozó érték több mint duplája volt az országos átlagnak és közel duplája a második legfejlettebb régiónak számító – és a Budapest nélküli Pest megyénél jobb helyzetben lévő – nyugat-dunántúli régióban mért értéknek.

8. ábra: Egy főre jutó GDP, Budapesten, vásárlóerő-paritáson (PPS)

Forrás: KSH Statinfo, Általános gazdasági mutatók

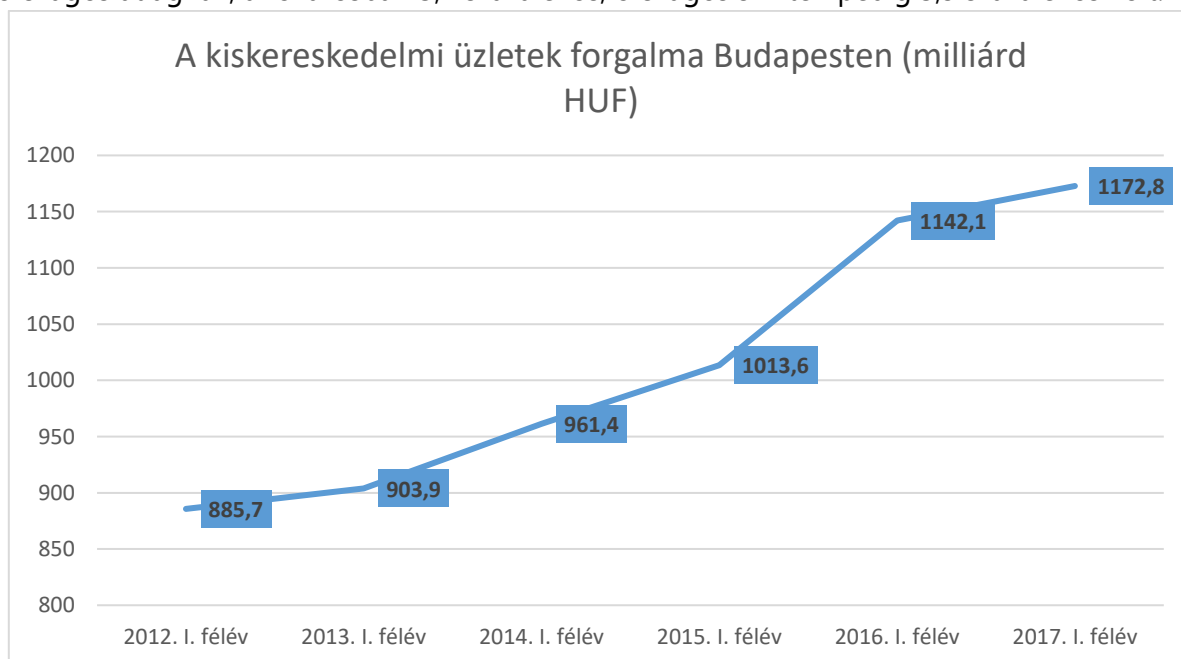
A következő ábra a referenciátérségek vásárlóerő-paritáson mért GDP-jének alakulását mutatja az uniós átlaghoz viszonyítva, az utolsó elérhető adatok alapján. Mivel az adatok jelentős késéssel állnak rendelkezésre az Eurostat honlapján, így azok (Budapest, Ljubljana és Pozsony kivételével) egyelőre csak a Stratégia elfogadása előtti állapotban hasonlíthatók össze. Ebben a rangsorban Pozsony kimagaslott, Budapest pedig, bár meghaladta az Európai Unió átlagát, az évtized első éveiben azonban nem sikerült növekedést elérnie, és így közelebb lépnie a többi városban mért értékekhez. Fontos látni, hogy az adatokon egyelőre nem figyelhető meg a fővárosi gazdaságban, 2015-ben tapasztalt jelentősebb növekedés.

9. ábra: Budapest és a környező metropolisz régiók vásárlóerő-paritáson mért GDP-je, az uniós átlaghoz viszonyítva (%)

Forrás: Eurostat, met_10r_3gdp

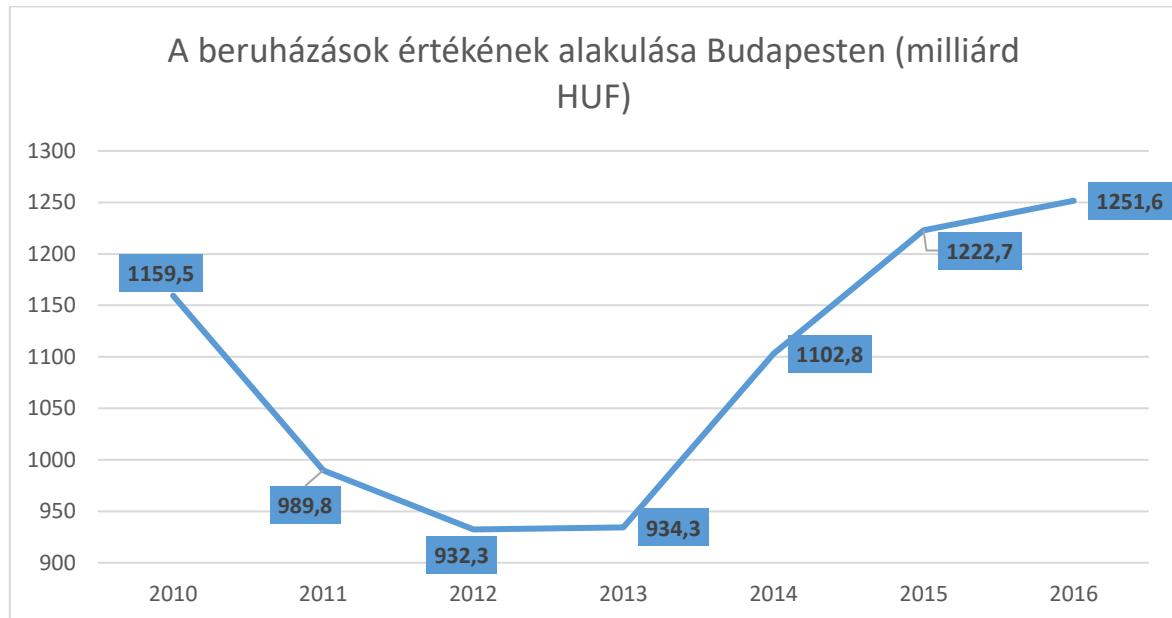
A foglalkoztatási szint növekedésével és a GDP bővülésével párhuzamosan növekszik a budapesti kiskereskedelmi üzletek forgalma is. Az elmúlt két évben a bővülés körülbelül 160 milliárd forintos volt, 2015 első félévét 2016. azonos időszakához viszonyítva pedig mintegy 30 milliárdos. 2016 első félévében a bővülés budapesti volumene némileg alatta maradt az országos átlagnak, a fővárosban 3,2 százalékos, országos szinten pedig 3,9 százalékos volt.

10. ábra: A kiskereskedelmi üzletek forgalma Budapesten (milliárd HUF)

Forrás: KSH STADAT, 6.4.4.3.

2016-ban a budapesti beruházások értéke meghaladta az 1250 milliárdot, ezzel folytatódott a 2012. óta tartó növekedés. Az összeg túlnyomó részét, több mint 1000 milliárdot a társas vállalkozások teszik ki, a költségvetési szervek beruházásai 189 milliárd forintot tettek ki. Tovább bontva a KSH adatait, az látható, hogy a vállalkozások közül a korlátolt felelősségű társaságok és a részvénytársaságok a leginkább aktívak beruházás terén, míg a költségvetési szférán belül a beruházási költségek körülbelül 60-40 arányban oszlanak meg a központi költségvetési és a helyi önkormányzati szervek között.

11. ábra: A kiskereskedelmi üzletek forgalma Budapesten (milliárd HUF)

Forrás: KSH STADAT, 6.3.3.1.

3.2. Változások a hosszú távú célok mentén

A Stratégia négy hosszú távú célt nevesít a vízió elérése érdekében. A következőkben ezen célok indikátorai mentén kerülnek bemutatásra a budapesti gazdaság teljesítményének változásai.

3.2.1. Támogató üzleti környezet

A Stratégiában megfogalmazott első hosszú távú cél értelmében **Budapestnek olyan vállalkozásbarát környezetet kell kialakítania, ahol érdemes vállalkozni és befektetni.** A következő táblázat az ezen cél indikátoraiban történt előrelépést mutatja.

2. táblázat: A Stratégia első hosszú távú céljának (Budapest, ahol érdemes vállalkozni: a támogató üzleti környezet) indikátorai

Cél	Indikátor	Típus	Mértékegység	Bázisérték	Bázisérték vonatkozási időpontja	Legutolsó ismert érték	Legutolsó ismert érték vonatkozási időpontja
I. Budapest, ahol érdemes vállalkozni: a támogató üzleti környezet	Budapest helyezése a Doing Business rangsorában ⁶	hatás	helyezés	54	2015.	48	2018.
	Induló vállalkozások száma Budapesten ⁷	hatás	darab	15 579	2012.	22 682	2015.
	Vállalkozások száma Budapesten ⁸	hatás	darab	431 685	2013.	430 337	2016.

A Doing Business jelentése a metropolisz térségeket a vállalkozásbarát üzleti környezet alapján rangsorolja. E vizsgálatban a Stratégia életbe lépése óta 6 helyet sikerült előrelépnie Budapestnek, ám az elmúlt évben 7 helyet csúszott vissza, így a 2018-as rangsorban a 48. helyet foglalta el. A térség metropolisz régiói továbbra is előkelőbb helyet foglalnak el a magyar fővárosnál. Pozsony a ranglista 39., Ljubljana a 37., Prága a 30., Varsó a 27., Bécs pedig a 22. a rangsorban. Zágrábot előzi Budapest, Horvátország fővárosa az 51. helyen szerepel.

Budapest a részmutatók közül a legjobb helyezést a határon túli kereskedelem kategóriájában érte el, ebben több más várossal holtversenyben listavezető. Előkelő helyezést ért el a magyar főváros a szerződések érvényesítésére vonatkozó kategóriában (13. hely), a hitelhez jutás lehetőségeit tekintve pedig a 29. helyen szerepel. A vállalkozásindítás tekintetében a 79. helyezést érte el Budapest, ebben a mutatóban 4 helyet visszalépett 2017-hez képest. A lista hátsó felében szerepel még ezen felül az adófizetést tekintve (93. helyezés), a kisebbségi befektetők védelmében (108. helyezés), illetve a villamosenergia beszerzésében (110. helyezés).

Az új vállalkozások számának 2013 óta tartó folyamatos növekedése ellenére a vállalkozások számában csökkenés figyelhető meg, amely a megszűnő vállalkozások növekvő számára utal.

⁶ Forrás: <http://www.doingbusiness.org/rankings>

⁷ Forrás: KSH STADAT 6.3.2.2.

⁸ Forrás: KSH STADAT, 6.3.2.1.2.

3.2.2. Budapest egységes gazdasági terének kialakítása

3. táblázat: A Stratégia második céljának (Budapest, az egységes és jól szervezett gazdasági tér: koordinált gazdaságfejlesztés és munkaerőpiaci politika) indikátorai

Cél	Indikátor	Típus	Mértékegység	Bázisérték (milliárd Ft)	Bázisérték vonatkozósi időpontja	Legutolsó ismert érték (milliárd Ft)	Legutolsó ismert érték vonatkozósi időpontja
II. Budapest, az egységes és jól szervezett gazdasági tér: koordinált gazdaságfejlesztés és munkaerőpiaci politika	Akkreditált, innovatív klaszterekben részt vevő budapesti cégek bruttó hozzáadott értéke ⁹	hatás	forint	82,03	2014.	316,3	2016.

A Stratégia második hosszú távú célja az **egységes, jól szervezett gazdasági tér** kialakulását célozza meg, a gazdaság fejlődését meghatározó szabályozók közötti kooperáció és koordináció növekedésével, illetve Budapestnek a szűkebb és tágabb térségével való gazdasági kapcsolatainak az erősödésén keresztül. E célt a Stratégia a Budapesten működő akkreditált, innovatív klaszterek növekedésével, a munkaerőpiaci ingázási idő csökkenésével és a kiemelt ágazatok kulcsindikátorain keresztül kívánja nyomon követni. Az elemzéshez szükséges adatok – az innovatív klaszterben részt vevő budapesti cégek bruttó hozzáadott értékén kívül – egyelőre nem állnak rendelkezésre, mivel egyrészt a kiemelt ágazati stratégiák indikátorai még nem kerültek kialakításra, másrészt az adatfelvételek nem éves rendszerességűek. Az ingázási időre vonatkozó statisztikák a 2016. évi mikrocenzus eredményeinek közzététele után, várhatóan a 2018. évi Monitoring Jelentésben kerülhetnek bemutatásra.

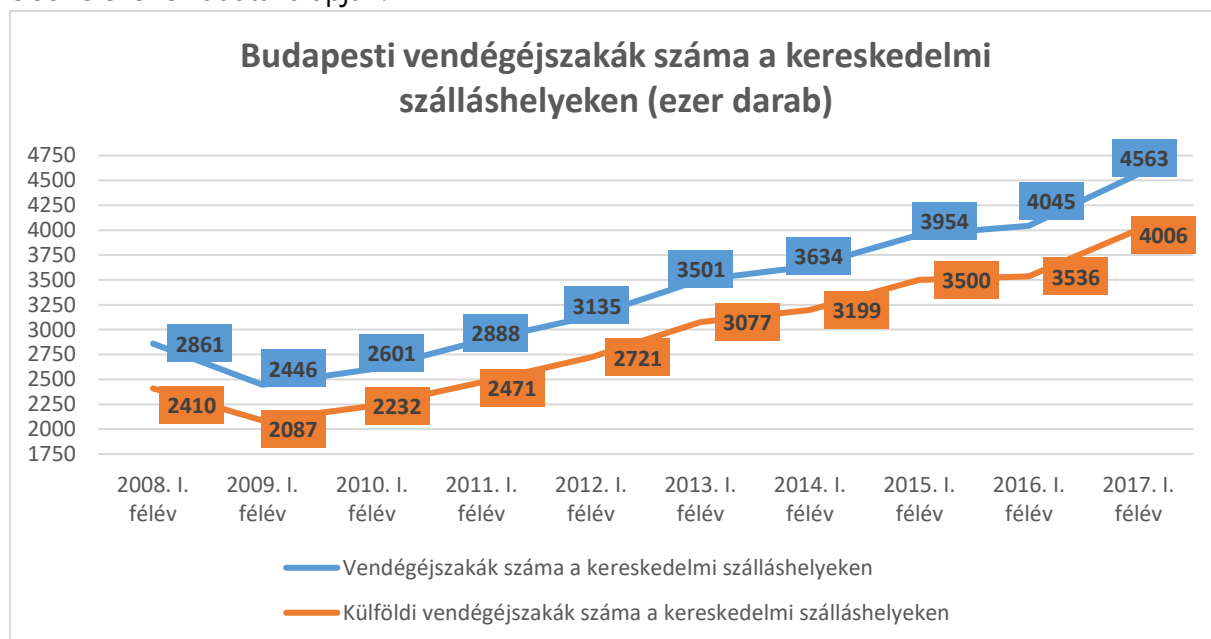
A Nemzetgazdasági Minisztérium által működtetett klaszterfejlesztés.hu felületen közzétett információk alapján 2016-ban a klaszterek összesen 199 szervezetet és vállalkozást foglaltak magukban, amelyek éves bruttó hozzáadott értéke körülbelül 316 milliárd forint volt. Ez jelentős növekedés a Stratégiában rögzített bázisértékhez viszonyítva, mely növekedés jelentősebb része az utolsó évben következett be.¹⁰ 2015-höz képest 11 új tag szerepel a listában, amelyek a Magyar Medikai Gyártók és Szolgáltatók Klaszterhez, az Omnipack Csomagolótechnikai Klaszterhez, illetve a Kexport Klaszterhez kapcsolódnak.

Budapest turizmusa a nemzetközi trendeknek megfelelően, de azt meghaladó mértékben, folyamatosan bővül. 2016 első félévében körülbelül 12 százalékkal nőtt a fővárosban eltöltött vendégéjszakák száma az előző év azonos időszakához képest. A korábbi évek arányaihoz

⁹ Forrás: klaszterfejlesztés.hu

¹⁰ A 2016. évi Monitoring Jelentésben szereplő értékhez (105,8 Mrd Ft) viszonyított növekedést nem kizárólag a klaszterekben szereplő cégek bruttó hozzáadott értékének növekedése magyarázhatja, hiszen a 2016. évi Monitoring Jelentés készítésekor a 2015. évre vonatkozó cégbeszámolók néhány esetben még nem álltak rendelkezésre.

hasonlóan a külföldi vendégek az összes vendégéjszaka közel 90 százalékát tették ki – 2017 első félévének adatai alapján.

12. ábra: Vendégéjszakák száma a kereskedelmi szálláshelyeken, Budapest

Forrás: KSH STADAT, 6.4.5.1. és 6.4.5.2.

A Budapest Airport ökoszisztémájának gazdasági jelentőségéről szóló elemzés

A Századvég Gazdaságkutató Zrt. 2017 júniusában mutatta be elemzését a Budapest Airport Zrt. és térsége fejlesztésének makrogazdasági hatásairól. A Liszt Ferenc repülőtér, amely két termináljával évente 15 millió utast képes kiszolgálni, 2012–2016 között 9,8 százalékos növekedést tudott felmutatni az érkező és induló járatok számában.¹¹ Az elemzés vizsgálta a repülőtér közvetlen és közvetett hatásait a turizmusra és a nemzetgazdaság egészére, vagyis két, a Stratégiában említett kulcságazattal (turizmus és logisztika) kapcsolatban is releváns információkat tartalmaz. A szerzők a vizsgálat során megállapították, hogy a Budapest Airport Zrt. a tovagyrűző hatásokat is figyelembe véve (beszállítói, munkavállalói, felhasználói és beruházói hatás), 2015-ben 101,6 milliárd forinttal járult hozzá a nemzetgazdaság bruttó hozzáadott értékéhez.

Azonosítottak egy belső vállalkozói kört, amelynek tagjai (mintegy 45 vállalat) tevékenységük jelentős részét a repülőtér területén végzik, így a Budapest Airport Zrt.-vel kölcsönös függőségi viszonyban állnak. Ezenkívül azonosítottak egy külső vállalkozói kört is, amelyek gazdasági kapcsolatban állnak a repülőtérrel és annak közvetlen környezetében találhatók (190 vállalat). Számításaik során arra jutottak, hogy ez a 46 (45+Budapest Airport Zrt.) vállalat 2015-ben 854 milliárd forintos forgalmat bonyolított le, teljes bruttó hozzáadott értékük pedig meghaladta a 250 milliárd forintot, amely 0,9 százalékos részesedést jelent a teljes nemzetgazdaságból. Amennyiben a tovagyrűző hatásokat is számításba vesszük, a teljes összeg 491 milliárd forint, amely 1,7 százaléka a teljes nemzetgazdaság bruttó hozzáadott értékének. (A szállítás,

¹¹ <http://www.budcluster.eu/wp-content/uploads/2017/06/szazadveg-BUD-gazdasagi-hatasok-tanulmany.pdf>

raktározás nemzetgazdasági ágazat bruttó hozzáadott értéke 1832 milliárd forint volt 2015-ben.¹²⁾ A belső és külső vállalkozói kör – a Budapest Airport Zrt.-vel – együtt 2015-ben összesen több mint 900 milliárd forint bruttó hozzáadott értéket állított elő és 45 563 főt foglalkoztatott. Az elemzés számai világosan jelzik a reptéri ökoszisztéma jelentőségét és rámutatnak arra is, hogy mekkora szerepe lehet Budapest vonzóbbá tételében ezen térség fejlesztésének.

3.2.3. Kreativitás és innováció

A harmadik hosszú távú célja – **„Budapest váljon az ötletek városává, amely élhetőségével és lendületével vonzza a kreatív és innovatív gondolkodókat”.**

Amint a lenti táblázat a célhoz kapcsolódó indikátorokról mutatja a vállalkozói szféra kutatás-fejlesztésre fordított aránya 3 százalékponttal magasabb volt a Közép-Magyarország régióban 2015-ben 2012-höz képest, de 2014 és 2015 között az érték nem változott. A KSH adatai szerint Budapesten 2016-ban 1272 kutató-fejlesztő helyet tartottak fenn, amelyekben 23139 kutató dolgozott, ez azt jelenti, hogy 2014-hez képest kevesebb kutatóhelyen, de többen foglalkoztak kutatás-fejlesztéssel a fővárosban.

A bejelentett szabadalmak száma ingadozó, a 2014-ben regisztrált 114 darab után 2015-ben 97, 2016-ban pedig 108 darab találmánynak volt magyar bejelentője a European Patent Office statisztikái szerint.

A Mercer életminőséget mérő indexében nem történt előrelépés: Budapest 2017-ben a felmérésben szereplő 230 város körében a 78. pozíciót foglalta el, amely 3 helyezéssel rosszabb a 2015-ös eredményénél. A térség városai közül a legjobb helyen Bécs végzett (1. hely), Prága a 69. pozíciót foglalja el, Ljubljana pedig közvetlenül a magyar főváros előtt, a 76. a listán. Varsónál (81.), Pozsonynál (83.) és Zágrábnál (98.) viszont jobban szerepelt Budapest ezen a ranglistán.

Az Economist Intelligence Unit életminőség rangsorában Budapest a lista előkelő helyén végzett, a 36. legélhetőbb város lett, megelőzve Prágát, Pozsonyt és Varsót is. Fővárosunk azon 12 város között szerepel, amelyek 2015-höz képest javítani tudtak pozíciójukon, mindezzel Budapest – a tavalyi évhez hasonlóan – az európai rendszerváltó országok fővárosai közül a legjobb eredményt érte el.

A külföldi tanulók száma a magyar egyetemeken növekvő trendet mutat, arra vonatkozóan azonban, hogy közülük hányan tanulnak a fővárosban, jelenleg nem áll rendelkezésre pontos adat. Fontos azonban megjegyezni, hogy Budapestnek nemcsak a környező országok nagyvárosai jelentenek konkurenciát a külföldi hallgatók idevonzásában, hanem a vidéki városok egyetemei is.¹³

¹² http://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_eves/i_qpt002d.html

¹³ http://eduline.hu/felsooktatas/2017/3/17/kulfoldi_hallgatok_magyar_egyetemeken_LIH621

4. táblázat: A Stratégia harmadik céljának (Budapest, az ötletek városa, amely élhetőségével és lendületével vonzza a kreatív és innovatív gondolkodókat) indikátorai

Cél	Indikátor	Típus	Mértékegység	Bázisérték	Bázisérték vonatkozási időpontja	Legutolsó ismert érték	Legutolsó ismert érték vonatkozási időpontja
II. Budapest, az ötletek városa: élhetőségével és lendületével vonzza a kreatív, innovatív gondolkodókat	A KMR-régió vállalkozásainak K+F ráfordítása a GDP-hez képest (BERD/GDP) ¹⁴	hatás	%	1,1	2012.	1,4	2015.
	Szabadalmi indikátorok						
	Szabadalmak száma (European patent applications per country of residence of the first named applicant) ¹⁵	hatás	darab	41	2012.	108	2016.
	Bejelentett védjegyek száma ¹⁶	hatás	darab	55 813	2014.	55 628	2016.
	Bejelentett iparjogvédelem (industrial design) ¹⁷	hatás	darab	4 195	2014.	3 938	2016.
	Munkatermelékenység Budapesten ¹⁸	hatás	€/óra	20	2012.	19,6	2015.
	Budapest helyezése a városok élhetőségével kapcsolatos rangsorokban						
	Mercer Quality of Living Rankings	hatás	helyezés	75/230	2015.	78/230	2017.
	Economist Intelligence Unit Best Cities ranking	hatás	helyezés	24/70	2012.	36/140	2017.
	Budapesti egyetemeken tanuló külföldi diákok száma (szemeszterenként a külföldi hallgatók száma, nappali képzésben) ¹⁹	hatás	darab	21 730	2014/2015	26 628	2015/2016

3.2.4. Megújuló, rugalmas és befogadó munkapiac

A negyedik hosszú távú cél szerint „**Budapest olyan hely, ahol jó dolgozni, mert munkapiaca megújuló, rugalmas és befogadó**”. Amint a vízió indikátorainál láttuk, a

¹⁴ Forrás: KSH

¹⁵ Forrás: Eurostat met_pat_eptot

¹⁶ Forrás: <https://www3.wipo.int/ipstats>

¹⁷ Forrás: <https://www3.wipo.int/ipstats>

¹⁸ Forrás: KSH adatai alapján saját számítás

¹⁹ Forrás: KSH

munkapiaci mutatók sűrűn és viszonylag hamar rendelkezésre állnak, így e cél éves nyomon követése a Stratégiában meghatározott indikátorok alapján kivitelezhető.

5. táblázat: A Stratégia negyedik hosszú távú céljának (Budapest, ahol jó dolgozni, avagy megújuló, rugalmas, befogadó munkapiac) indikátorai

Cél	Indikátor	Típus	Mértékegység	Bázisérték	Bázisérték vonatkozási időpontja	Legutolsó ismert érték	Legutolsó ismert érték vonatkozási időpontja
Budapest, ahol jó dolgozni, avagy megújuló, rugalmas, befogadó munkapiac	Veszélyeztetett csoportok foglalkoztatási rátái (KMR-régió)²⁰						
	Alacsonyok képzettek (középfokú, érettségi nélkül, 15– 64 év)	hatás	%	4,7	2014.	5,4	2016.
	Nők (15–64 év)	hatás	%	60,2	2014.	64,4	2016.
	55 év felettiek	hatás	%	45,7	2014.	55,4	2016.
	15–24 évesek	hatás	%	21,7	2014.	28,2	2016.
	Atipikus foglalkoztatási formában dolgozók aránya						
	Résztidős foglalkoztatás (KMR) ²¹	hatás	%	6,4	2014.	4,7	2016.
	Határozott idejű szerződés (országos) ²²	hatás	%	10,4	2014.	8,2	2016.
	Önfoglalkoztatók aránya ²³	hatás	%	11,4	2014.	12,5	2017. I. félév
	Kényszerűségből atipikus foglalkoztatásban dolgozók aránya ²⁴	hatás	%	35,0	2014.	21,35	2017.
	Éven túli munkanélküliek²⁵						
	Aránya (KMR)	hatás	%	4,9	2013.	0,8	2017.
	Aránya (Budapest)	hatás	%	0,7	2014.	0,5	2017.
	Aránya (Pest megye)	hatás	%			1,0	2017.
	Relatív szórás a kerületek között az éven túli munkanélküliek arányában (Budapest)	hatás	%	40,2	2014.	6,0	2017.
	Relatív szórás a járások között az éven túli munkanélküliek arányában (Pest megye)	hatás	%			43,1	2017.

²⁰ Forrás: KSH és Eurostat

²¹ Forrás: Eurostat

²² Forrás: Eurostat

²³ Forrás: MEF alapján saját számítás

²⁴ Forrás: MEF alapján saját számítás

²⁵ Forrás: Pest Megyei Kormányhivatal, Budapest Főváros Kormányhivatala

A korábbiakban ismertetett foglalkoztatási adatokban bemutatott trendeknek megfelelően a foglalkoztatási szint a veszélyeztetett csoportok körében is növekedett. A vizsgált érték 2015-höz képest a nők esetén 3 százalékponttal, az 55 év felettiek esetén körülbelül 6,5 százalékponttal, a 15–24 évesek körében pedig mintegy 5 százalékponttal növekedett. A Stratégiában szereplő bázisértékekhez viszonyítva a növekedés még jelentősebb, vagyis az elmúlt években, fokozatosan javuló tendenciák figyelhetők meg az említett csoportok rátáiban.

A részidős foglalkoztatottak aránya 2015-höz képest, 5,6 százalékról 4,7 százalékra, míg a határozott idejű szerződéssel dolgozók aránya, 11,4 százalékról 8,2 százalékra csökkent.

A munkaerő mobilitását erősen befolyásoló tényező a lakhatás kérdése. Magyarországon és Budapesten az elmúlt időszakban az ingatlanpiac robbanásszerű növekedésnek indult, amelynek elsődleges oka a befektetési céllal történő lakásvásárlók számának növekedése. Ez a folyamat magával hozta az albérletárak növekedését is, amely hátráltató tényező lehet a munkaerő mobilitása szempontjából. Ugyanakkor az ingatlan.com portál 2017 januárjában megjelent, csaknem 10 ezer hirdetésen alapuló elemzése alapján elmondható, hogy a fővárosban véget ért a bérleti díjak 2015-ben kezdődött jelentős emelkedése. Budapesten 2017. januárban 130 ezer forint volt az átlagos bérleti díj, amely megegyezik az egy évvel korábbi szinttel, 2016 augusztusához (főszalon) képest pedig 7 százalékos csökkenést jelez. Az elemzés készítői szerint a fővárosi albérletpiacon egyensúlyba került a kereslet és a kínálat, miután a befektetők által megvett lakások visszakerültek az albérletpiacra (2016 és 2017 januárja között 40 százalékkal nőtt a kiadásra meghirdetett ingatlanok száma). Az elemzés kitér arra is, hogy a legdrágább budapesti városrész az V. kerület, 170 ezer forint átlagos bérleti díjjal, ahol 6 százalékos csökkenést mutatnak az átlagárak a vizsgált időszakban. Csökkent az átlagos bérleti díj a XIII. kerületben is, növekedett viszont a VI. és a XI. kerületben.²⁶

Fontos fejlemény, hogy 2018. január 1-től változhat a mobilitási célú lakhatási támogatás (adómentes albérleti térítés) szabályozása, az Országgyűlés elfogadta ugyanis az erre vonatkozó adótörvénycsomagot, amelynek következtében várhatóan többen kapják majd ezt a juttatást a munkáltatójuktól.

3.3. Stratégiai környezet változása

A stratégiai környezetben bekövetkezett változások közül a 2016. évi Monitoring Jelentéshez hasonlóan azok kerülnek kiemelésre és részletes elemzésre, amelyek Budapest egészére hatással vannak, és amelyeket a Stratégia partneri körének résztvevői a munkacsoportüléseken felvetettek.

3.3.1. Olimpiai pályázat visszavonása

A 2016. évi Monitoring Jelentésben a Stratégia környezetét befolyásoló tényezőként szerepelt a 2024-es budapesti olimpiai pályázat, amelyhez többségében infrastrukturális és közlekedési beruházások kapcsolódtak. Ezeknek közvetett hatása lehetett volna Budapest gazdaságfejlesztésére; és győztes pályázat esetén, a pályázat keretében megvalósuló

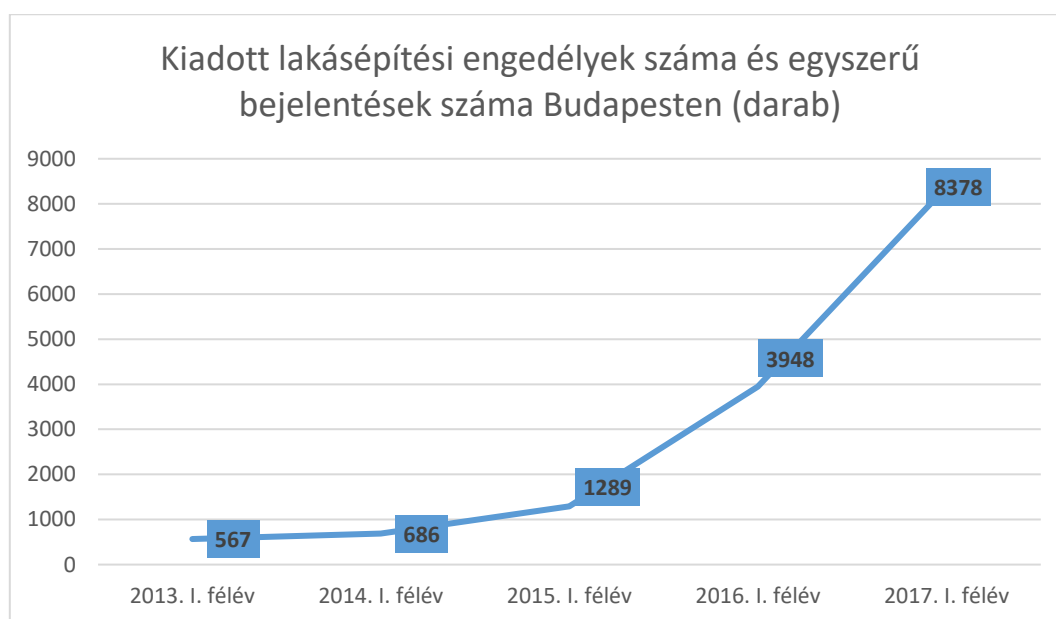
²⁶ www.portfolio.hu/ingatlan/lakas/kifulladhat-az-alberletarak-dragulasa.243023.html

fejlesztések fontos inputot jelenthettek volna a Stratégia felülvizsgálatakor. A pályázat azonban az 1093/2017. (II. 22.) Kormányhatározat alapján visszavonásra került. A pályázat visszavonásának következtében az olimpiai beruházáshoz kapcsolódó közlekedésfejlesztési beruházások megvalósítására a későbbiekben kerülhet sor.

Az 1839/2016. (XII. 23.) számú Kormányhatározat alapján (Kemény Ferenc Sportlétesítmény-fejlesztési Program) az olimpiai pályázat visszavonásától függetlenül állami tulajdonú sportinfrastruktúra-fejlesztések valósulhatnak meg 2017 és 2022 között. A fejlesztések főként Budapest déli részét érintik, de a III. kerületben található egykori gázgyár ingatlana is a fejlesztendő területek között került felsorolásra. Ennek eredményeként, habár Budapest nem rendez olimpiát 2024-ben, egyéb nemzetközi sportrendezvények szervezésével, és az eredetileg, az olimpiarendezéshez kapcsolt fejlesztések ütemezett megvalósításával – a pályázat visszavonásától függetlenül – számolni lehet.

3.3.2. Ingatlanpiaci helyzet

A Családi Otthonteremtési Kedvezmény (CSOK) 2015. évi bevezetése óta a benyújtott igénylések száma 2017 nyarára – a kormány közlése szerint – meghaladta az 50 ezret. Az NGM tájékoztatása szerint folyamatban van a program teljes körű felülvizsgálata annak érdekében, hogy a CSOK még több ember számára elérhető legyen és továbbra is elláthassa gazdaságélénkítő szerepét.²⁷

13. ábra: Kiadott lakásépítési engedélyek száma Budapesten

Forrás: <https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/gyor/lak/lak1706.html>

Részben a CSOK-nak is köszönhetően 2017 első félévében már 5004 új lakás épült országszerte, 46 százalékkal több, mint egy évvel korábban. Ez a növekmény azonban egyelőre csak vidéken jelentkezett. A kiadott építési engedélyek és egyszerű bejelentések alapján azonban a következő évben már Budapesten várható a legjelentősebb változás. Az építés alatt álló lakások száma országosan 40,2 százalékkal több, mint 2016 első félévében, ugyanakkor

²⁷ http://index.hu/gazdasag/2017/07/28/mar_136_milliard_forintnyi_csokot_igenyeltunk/

Budapesten 112 százalékkal haladja meg az előző év azonos időszakát.²⁸ E változással együtt a Stratégia elfogadása óta eltelt két évben összességében már hat és félszeresére növekedett a megkezdett lakásépítések száma a Fővárosban.

Az építőiparban erősen dominál a Közép-Magyarország régió, mely régióhoz tartozó cégek – a KSH 2016-os jelentése alapján – az országos építőipari termelés csaknem felét hozták, még annak ellenére is, hogy teljesítményük 20 százalékot csökkent az előző év azonos időszakához képest. Az építőipari szervezeteknél alkalmazásban állók 41 százaléka közép-magyarországi székhelyű szervezetnél dolgozott 2016-ban, melyeknél a havi bruttó átlagkereset 16 százalékkal meghaladta az országos átlagot.²⁹ Ez a jelenség a kormányzatot arra sarkallhatja, hogy a CSOK szabályainak felülvizsgálatakor településtípusokat figyelembe véve új programokat indítson, amely végső soron a régió dominanciájának mérséklődését eredményezheti.

3.3.3. A Nemzeti Turizmusfejlesztési Stratégia

A turizmussal kapcsolatos fontos fejlemény, hogy a kormány közzétette a „Nemzeti Turizmusfejlesztési Stratégia” című dokumentumot, amelynek feladata, hogy a turisztikai szemléletváltás megalapozásával, a főbb beavatkozási pontok azonosításával, stratégiai célok kijelölésével rövid, közép- és hosszú távon definiálja az állam feladatait az ágazatban, illetve a célok eléréséhez megfelelő eszközöket, forrást és intézményrendszert rendeljen.³⁰ A stratégia kimondja, hogy a jövőben megszülető helyi stratégiáknak illeszkedniük kell a stratégia céljaihoz, és támogatniuk kell az abban foglaltak megvalósulását.

A stratégia Budapestet országos szintű turisztikai márka és a desztinációs marketing- és értékesítési stratégiák főbb irányai között említi. A dokumentum a fővárosban a vendégéjszakaszám korlátozott növekedését irányozza elő, és a magas fajlagos költségű turisták vonzására fókuszál. Rövid távon ezt a gyógyfürdők, a kulturális élet és egyéb kikapcsolódási formák révén kívánja megvalósítani, hosszabb távon pedig a tartózkodási idő növelése érdekében célul tűzi ki, hogy a Budapest desztinációba integrálni lehessen a főváros agglomerációján kívül található turisztikai célpontokat is.

3.3.4. Változás a fejlesztéspolitikai dokumentumok szemléletében

A Stratégia elfogadása óta elmozdulás figyelhető meg a kormányzati gazdaságfejlesztési megközelítésekben. Míg a „Széchenyi 2020 Program” és az „Irinyi Terv” ágazati fókuszú fejlesztési dokumentumoknak tekinthetőek – ezekkel összhangban Budapest Gazdaságélénkítési és Munkahelyteremtési Stratégiája is hangsúlyt fektetett a kiemelt ágazatok szerepére –, az utóbbi időben megjelentek olyan kormányzati kezdeményezések, amelyek inkább horizontális megközelítést alkalmaznak.

2015 decemberében a kormány elfogadta a „Digitális Jólét Program”-ot, ezzel egyidőben döntött arról, hogy több területen részletes digitális stratégia megalkotására van szükség. Így

²⁸ <https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/gyor/lak/lak1706.html>

²⁹ <http://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/jelepit/jelepit16.pdf>

³⁰ http://www.kormany.hu/download/8/19/31000/mtu_kiadvany_EPUB_297x210mm%20-%20preview.pdf

készült el a „Digitális Oktatási Stratégia”, a „Digitális Gyermekvédelmi Stratégia”, a „Digitális Startup Stratégia”, illetve a „Digitális Exportfejlesztési Stratégia” is.³¹ A Digitális Jólét Program végrehajtásáért a Miniszterelnöki Kabinetirodához tartozó kormányzati biztos felel.³²

Magyarország Digitális Startup Stratégiájának végrehajtásáért a Startup Hungary Koordinációs és Módszertani Központ felel. A központ feladatai közé tartozik többek között a startup ökoszisztéma fejlesztését célzó programok összehangolása, az állami programok, pályázati lehetőségek kommunikációja. A szervezet együttműködik Budapest Főváros Önkormányzatával, illetve a Budapesti Vállalkozásfejlesztési Közalapítvánnyal a „Startup Budapest” program kidolgozásában, amely külföldi startupoknak nyújt komplex szolgáltatási csomagot vállalkozásuk Budapesten történő fejlesztéséhez, számos pozitív hatást generálva a tapasztalatcserre, a kialakuló kapcsolatrendszer és a város imázsépítése által.³³

2016 májusában Magyarország Kormányának támogatásával, a Nemzetgazdasági Minisztérium és az MTA Számítástechnikai és Automatizálási Kutatóintézetének szervezésében megalakult az Ipar 4.0 Nemzeti Technológiai Platform, amely jelenleg főként vállalkozásokat, kutatóintézeteket és oktatási intézményeket foglal magában. A platform a megalakulása óta jelentősen kibővült, jelenleg több mint 90 tagot számlál. A kezdeményezés célja, hogy segítse, illetve koordinálja az innovációhoz való alkalmazkodásból fakadó elméleti és gyakorlati problémák megoldásához szükséges párbeszédet az érintett szereplők között, továbbá szorgalmazza az európai jó gyakorlatok átvételét.

A Stratégia elkészítésében részt vevő partnereknek a digitalizációval és startupokkal kapcsolatos projektjeik esetében érdemes ezen kezdeményezések és fejlesztési dokumentumok fejleményeit és felhívásait is figyelemmel követni, az említett szervezetek szakmai segítségét igénybe venni, illetve élni az esetlegesen megnyíló pályázati lehetőségekkel.

3.3.5. Uniós pályázati források

A Stratégia szempontjából leginkább releváns, Versenyképes Közép-Magyarország Operatív Program 2016-os végrehajtási jelentése szerint³⁴ az OP keretében 2016. december 31-ig 674 projektet támogattak, amiből 621 esetében már a kifizetés is megtörtént.

A 2016. évben 23 darab VEKOP-felhívásra összesen 1726 darab támogatási kérelem érkezett be, 282,030 milliárd forint összköltséggel és 212,308 milliárd forint igényelt támogatással. 37 darab kérelem rendelkezik támogatói döntéssel, és mintegy 1689 darab kérelem döntés-előkészítése van folyamatban.

Az „1. Vállalkozások versenyképességének javítása” elnevezésű prioritás 4 darab felhívására 429 darab támogatási kérelem érkezett be, 23,858 milliárd forint összköltséggel és 13,762 milliárd forint igényelt támogatással.

³¹ <http://www.kormany.hu/hu/miniszterelnoki-kabinetiroda/digitalis-jolet-program/strategiak>

³² <http://www.kormany.hu/hu/miniszterelnoki-kabinetiroda/digitalis-jolet-program/hirek/eloterbe-kerul-az-oktatas-digitalis-atalakitasa-es-a-startup-cegek-fejlesztesenek-tamogatasa>

³³ <https://djnkft.hu/startup-hungary-koordinacios-es-modszertani-kozpont/>

³⁴ <https://mb.palyazat.gov.hu/dok/5408/341525408>

A „2. Kutatás, fejlesztés és technológiai innováció” elnevezésű prioritás 4 darab felhívására 901 darab támogatási kérelem érkezett be, 146,636 milliárd forint összköltséggel és 88,296 milliárd forint igényelt támogatással.

A „3. Infokommunikációs fejlesztések” elnevezésű prioritás csak országos kihatású projekteket tartalmaz. A VEKOP 3.2. intézkedéséhez kapcsolódóan, 2016 decemberében jelent meg a GINOP-3.4.5-VEKOP-16 „Kormányzati hálózatok konszolidációja, kapacitásainak, teljesítményének növelése és intézmények hálózati hozzáféréseinek, kapcsolatainak fejlesztése” című országos kihatású felhívás, amelyhez a VEKOP összesen 1,730 milliárd forint forrást biztosít.

A „4. Turisztikai és természetvédelmi fejlesztések” elnevezésű prioritás 2 darab felhívására 11 darab kérelem érkezett be, 4,941 milliárd forint összköltséggel és igényelt támogatással.

Az „5. Energiahatékonyság, az intelligens energiahasználat és a megújuló energiák felhasználásának támogatása” című prioritás 2 darab felhívására 68 darab támogatási kérelem érkezett, 21,770 milliárd forint összköltséggel és igényelt támogatással, amelyből a VEKOP-5.3.1-15 „Fenntartható közlekedésfejlesztés Budapesten” című felhívás esetében 12 darab projekt került támogatásra, 8,390 milliárd forint elfogadott összköltséggel. A megítélt támogatásból egyelőre 4,933 milliárd forint kifizetése történt meg.

A „6. Települési környezet- és közszolgáltatás-fejlesztés” című prioritás 4 darab felhívására 247 darab támogatási kérelem érkezett, 64,705 milliárd forint összköltséggel és 63,425 milliárd forint igényelt támogatással.

A „7. Társadalmi hozzáférést bővítő és humánerőforrás-fejlesztést támogató programok” elnevezésű prioritás 4 darab felhívása alapján 53 darab kérelemben, 5,468 milliárd forint értékű fejlesztéshez igényeltek támogatást az igénylők.

A „8. Foglalkoztathatóságot szolgáló programok” elnevezésű prioritás 3 darab felhívására 17 darab kérelem érkezett, amelyekben 14,649 milliárd forint összköltségű fejlesztés megvalósítására igényeltek támogatást a 14,644 milliárd forint keretösszegeből.

A „9. Közigazgatási és közszolgáltatási fejlesztések” című prioritás csak országos kihatású projekteket tartalmaz. A prioritás céljainak megvalósulásához a 2016-ban megjelent 9 darab országos kihatású KÖFOP-felhívás járul hozzá, amelyekhez a VEKOP összesen 6,99 milliárd forint forrást biztosít.

Az alábbi táblázatok 3 operatív program, a VEKOP, az IKOP, illetve a GINOP előrehaladását mutatják be a 2017. októberi állapot szerint, a palyzat.gov.hu-n elérhető adatok alapján.

A VEKOP előrehaladása

VEKOP-prioritás	Megítélt támogatás (milliárd forint)	Hatályos szerződések összege (milliárd forint)	Kifizetett összeg (milliárd forint)
Vállalkozások versenyképességének javításáról szóló 1. prioritás	4,9	4,9	1,2
Kutatás, fejlesztés és technológiai innovációról szóló 2. prioritás	17,7	11,5	10,2
Turisztikai és természetvédelmi fejlesztésekről szóló 4. prioritás	4,6	4,6	1,7
Az energiahatékonyság, az intelligens energiahasználat és a megújuló energiák felhasználásának támogatásáról szóló 5. prioritás	22,4	22,4	8,4
Települési környezet- és közszolgáltatás-fejlesztésről szóló 6. prioritás	11,6	1,2	1,1
A társadalmi hozzáférést bővítő és humánerőforrás-fejlesztést támogató programokról szóló 7. prioritás	4,4	4,1	3,9
A foglalkoztathatóságot szolgáló programokról szóló 8. prioritás	14,7	22,1	6,2
Összesen	99,2	89,7	32,7

A GINOP előrehaladása

GINOP-prioritás	Megítélt támogatás (milliárd forint)	Hatályos szerződések összege (milliárd forint)	Kifizetett összeg (milliárd forint)
Kis- és középvállalatok versenyképességének javításáról szóló 1. prioritás	52,3	46,3	31,4
Kutatásról, technológiai fejlesztésről és innovációról szóló 2. prioritás	81,4	72,1	47,6
Infokommunikációs fejlesztésekről szóló 3. prioritás	51,5	53,7	24,3
Energiáról szóló 4. prioritás	0,0	0	0
Foglalkoztatásról szóló 5. prioritás	149,5	272,4	102,1
Versenyképes munkaerőről szóló 6. prioritás	54,8	69,8	65,9
Turizmusról szóló 7. prioritás	50,3	43,9	33,7
Pénzügyi eszközökről szóló 8. prioritás	569,7	699,8	159,3
Összesen	1009,5	1258,0	464,3

Az IKOP előrehaladása

IKOP-prioritás	Megítélt támogatás (milliárd forint)	Hatályos szerződések összege (milliárd forint)	Kifizetett összeg (milliárd forint)
Nemzetközi (TEN-T) közúti elérhetőség javításáról szóló 1. prioritás	212,1	290,9	221,6
Nemzetközi (TEN-T) vasúti és vízi úti elérhetőség javításáról szóló 2. prioritás	378,4	375,1	153,1
Fenntartható városi közlekedés fejlesztéséről, elővárosi vasúti elérhetőség javításáról szóló 3. prioritás	281,4	310,6	131,6
TEN-T úthálózat közúti elérhetőségének javításáról szóló 4. prioritás	49,3	116,2	120,8
Összesen	921,2	1092,8	627,1

3.3.6. A kohéziós politika 2020 utáni kilátásai

A Stratégia környezetét alapvetően befolyásoló tényező az európai uniós keretrendszer, illetve a kohéziós politika, amely a 2020 utáni időszakban a mostanihoz képest feltehetően eltérő módon fog működni, ám a változás mértéke és módja egyelőre nem ismert, tekintve hogy az Európai Bizottság 2018 márciusában tervezi megkezdeni a tárgyalásokat a tagállamokkal, és ismertetni a 2020 utáni időszakra vonatkozó többéves pénzügyi keretre vonatkozó javaslatait. A változások három fő mozgatórugója az egyes politikák eredménytelensége, illetve az Egyesült Királyság Európai Unióból történő kilépése, ezáltal egy nettó befizető ország kiválása, valamint a közösség 27 tagúra csökkenése, illetve új uniós szintű feladatok (pl. határvédelem) iránti igények megjelenése.

Az Európai Bizottság elnöke, az úgynevezett Fehér Könyvében öt forgatókönyvet vázolt fel az Európai Unió jövőjével kapcsolatban, amelyek gazdaságfejlesztésre gyakorolt hatásai kerülnek az alábbiakban röviden ismertetésre, két Európai Bizottság által kiadott dokumentumra hivatkozva.³⁵

Az első forgatókönyv szerint a 27 tagállam továbbra is a munkahelyteremtésre, a gazdasági növekedésre és a beruházások növekedésére összpontosít, ennek érdekében megerősíti az egységes piacot és fokozza a digitális, a közlekedési és az energetikai infrastruktúrára irányuló beruházásokat. Ezek alapján a kohéziós politika a mostanihoz hasonló volumenben működne, a versenyképesség javítására viszont a mostaninál nagyobb hangsúlyt fektetne, a gazdasági, társadalmi és területi felzárkózás rovására.

A második forgatókönyv alapján az Európai Unió figyelmének középpontjába egyre inkább az egységes piac kerül, a legtöbb területen a tagállamok nem mélyítik az integrációt, a különbségek az adóügyben, az állami támogatások felhasználásában, a környezetvédelmi és a fogyasztóvédelmi előírásokban megmaradnak. Az uniós költségvetésben új hangsúlyok jelennek meg az egységes piac alapvető funkcióinak ellátása érdekében. Ennek következtében a kohéziós politikára fordított összeg jelentősen csökken. A versenyképesség javítására fordított arány a mostanihoz képest némileg növekszik, összege azonban kisebb lesz, hasonlóan a gazdasági és társadalmi felzárkózásra fordított forrásokéhoz.

A harmadik scenárióban az EU lehetővé teszi az arra kész országok számára, hogy meghatározott területeken több eredményt érjenek el, vagyis külön koalíciókba tömörülve együttműködjenek bizonyos területeken. Ebben az esetben az Európai Bizottság néhány tagállam részére kiegészítő költségvetést biztosít meghatározott területekre, vagyis a fejlesztési források bizonyos területen növekednek, máshol pedig csökkennek.

A negyedik eshetőség szerint az Európai Unió arra törekszik, hogy a kiválasztott szakterületeken többet valósítson meg, és gyorsabban; más szakpolitikai területeken pedig kevesebbet tegyen. A tervek szerint a szorosabb együttműködés a kutatás-fejlesztés, az innováció és a kereskedelem területén valósulna meg. Ebben az esetben az uniós költségvetést

³⁵ https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/feher_konyv_europa_jovojerol_hu.pdf,
https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/reflection-paper-eu-finances_en.pdf

jelentősen átalakítják, az új kiemelt céloknak alárendelve. A források összege csökken, a versenyképesség javítására fordított arány viszont növekszik, a szociális terület a mostani állapothoz képest háttérbe szorul.

Az ötödik forgatókönyv a minden területre kiterjedő, mélyülő integrációt vázolja, amelyben a tagállamok több hatáskört és erőforrást osztanak meg, illetve kiterjesztik a döntéshozatalt. Ennek következtében Európa egységesen lép fel a kereskedelem területén, a nemzetközi fórumokon egy képviselővel rendelkezik, nagy hangsúly kerül továbbá az egységes piac kialakításának befejezésére az energetika, a digitalizálás és a szolgáltatások területén. Az uniós költségvetés összege jelentősen nő, megnövekszik a versenyképesség javítására fordított források aránya, továbbá növekszik a gazdasági, területi és társadalmi kohézió erősítésére fordított összeg nagysága.

3.3.7. Közép-Magyarország régió kettéválasztása

További fontos fejlemény, hogy a kormány 2013/2015. (XII. 29.) számú határozatában döntött a Közép-Magyarország régió kettéválasztásáról Budapest és Pest megye közös közigazgatási határai mentén, így a két terület a jövőben két önálló tervezési-statisztikai régiót alkot majd. A kettéválasztás célja a Kormány szerint az, hogy a Budapesthez képest kevésbé fejlett Pest megyére kedvezőbb európai uniós támogatási feltételek legyenek érvényesek 2020 után.³⁶

³⁶ <http://www.kormanyhivatal.hu/hu/pest/hirek/onallo-regio-lesz-pest-megye>

4. A Stratégia végrehajtása

A Stratégia végrehajtási környezetében bekövetkezett változások ismertetése után, az alábbi részben az annak végrehajtását segítő projekteket, illetve fejlesztési programokat ismertetjük. A fejezetben szereplő adatok túlnyomó többsége a partneri kör adatszolgáltatásán alapul, és a 2016. július 1. és 2017. június 30. közötti állapotot ismerteti.

A 2017-es év az első, amikor a Monitoring Jelentés reflektálni tud az előző évi Akciótervre, vagyis – az indikátorok alakulásának bemutatásán túl – lehetőség nyílik arra is, hogy összevegyük, a partnerek által korábban jelzett projektek közül melyek valósultak meg, és melyek várnak továbbra is végrehajtásra.

4.1. A Stratégiához kapcsolódó projektek és programok összefoglalása

4.1.1. A Stratégiához kapcsolódó projektek összefoglalása

A partnerektől érkező adatszolgáltatás alapján a fővárosban 44 gazdaságfejlesztési projekt valósult meg, vagy indult el 2016. július 1. és 2017. június 30. között, túlnyomó többségük kerületi önkormányzatok által. Ezek közül a legtöbb, 14 darab a Stratégia 3. számú középtávú céljához, vagyis az **Aktív KKV politika kialakításához** kötődik. 10 darab projekt érkezett a hatékony funckiómegosztáson alapuló összehangolt budapesti gazdaságfejlesztési intézményhálózat kiépítéséhez, 8 darab a **munkaerőpiac rugalmasságának növeléséhez** (6. cél), 6-6 darab pedig az **alacsony képzettséget igénylő munkakereslet ösztönzéséhez** (7. cél) és a **közzolgáltatások minőségének és hatékonyságának fejlesztéséhez** (4. cél) kapcsolódóan.³⁷

A 2016. évi Akcióterv összesen 65 projektet foglalt magában, vagyis az eltervezett intézkedéseknek több, mint a felét valósították meg a partnerek. Az aktív KKV-politika kialakítását célzó intézkedések az Akciótervben is domináltak, ebből akkor 24 darabot jeleztek előre erre az évre. Ehhez a célhoz kapcsolódóan végül a Budapesti Vállalkozásfejlesztési Közalapítványnak (BVK), a Budapesti Fesztivál és Turisztika Központnak, a BKIK-nak, az OFA-nak, illetve a III., a VI., a VIII., a XVII., a XVIII., valamint a XXI. kerületnek valósultak meg projektjei. Ezek közül a VIII. és a XVII. kerület kamattámogatási programjai a tavaly a BVK által beküldött projektekhez kapcsolódnak és nem szerepeltek a tavalyi Akciótervben, ahogy a XXI. kerület által, a csepeli Szent Imre térre tervezett paviloncsoport is új projektként jelentkezett a tavaly vállaltakhoz képest.

Ennél valamivel kevesebb, 10 darab projekt érkezett a „2. Hatékony funckiómegosztáson alapuló összehangolt budapesti gazdaságfejlesztési intézményhálózat kiépítése” célhoz. Itt a BVK által indított projektek dominálnak, az általuk indított 7 projekt közül 5 ehhez a célhoz kapcsolódik,

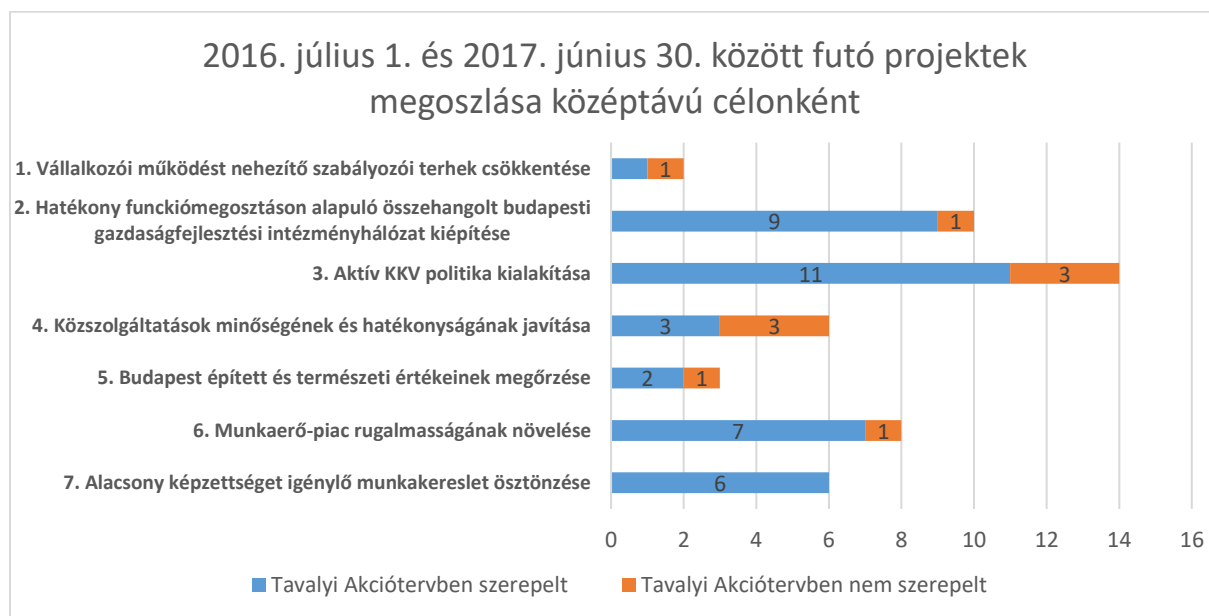
³⁷ Egy-egy projekt a Stratégia több középtávú cél megvalósítását is segítheti, a 37 beérkezett projekt összesen 42 célhoz kapcsolódik. A több célhoz kapcsolódó projektek esetében a hozzájuk kapcsolódó összegeket a célok számával arányosítva tüntettük fel.

A harmadik legtöbb, 8 darab projekt a „6. Munkaerőpiac rugalmasságának növelése” célhoz érkezett be, ezek közül 7 elindítását jelezték a tavalyi Akciótervben a partnerek. A 2016-os Akciótervben szereplő fejlesztésekhez képest újdonságot jelent a XIII. kerületben található Gyermekkert Tagóvoda felújítása. Az angyalföldi kerületben más, a munkaerőpiac rugalmasságát javító beavatkozás is történt, melyeken kívül a BKIK-nál, valamint a VIII. és a XXI. kerületben hajtottak végre a fent említett középtávú célt szolgáló fejlesztéseket.

A 4. számú célt megvalósító 6 projektből 5-nek a XIII. kerületi önkormányzat a gazdája, ahol egészségügyi intézmények fejlesztésén túl közterületek, illetve közművelődési intézmények felújítására is sor került az elmúlt évben, továbbá a tavalyi Akciótervben jelzettek felül egy közterületi zöldterület fejlesztése is megvalósult. A XIII. kerületi önkormányzaton kívül a XVIII. kerület rendelkezik még ide tartozó projekttel, ők a „LAirA” nemzetközi pályázat keretében a repülőtér megközelíthetőségét intelligens megoldások által javító fejlesztésen dolgoztak az előző évben.

Az alacsony képzettséget igénylő munkakereslet ösztönzésében (7. cél) Józsefváros, illetve Csepel volt a legaktívabb kerület, 3, illetve 2 darab projekttel, ezen kívül még a XV. kerületnek volt ehhez a területhez kapcsolódó projektje, ezek közül az érintettek mindet szerepeltették a 2016. évi Akciótervben.

Az alábbi ábra a 2017. évi Monitoring Jelentéshez beérkezett projektek megoszlását mutatja be, középtávú célonként, illetve aszerint, hogy ezek közül hányat jeleztek előre a partnerek az Akciótervben. Ebből az látható, hogy több, az aktív KKV-politika kialakításával kapcsolatos projekt is megvalósult az előzetesen jelzettek felül is, míg az alacsony munkakereslet ösztönzéséhez kapcsolódóan nem indult projekt az egy évvel korábban előre jelzettek felül.

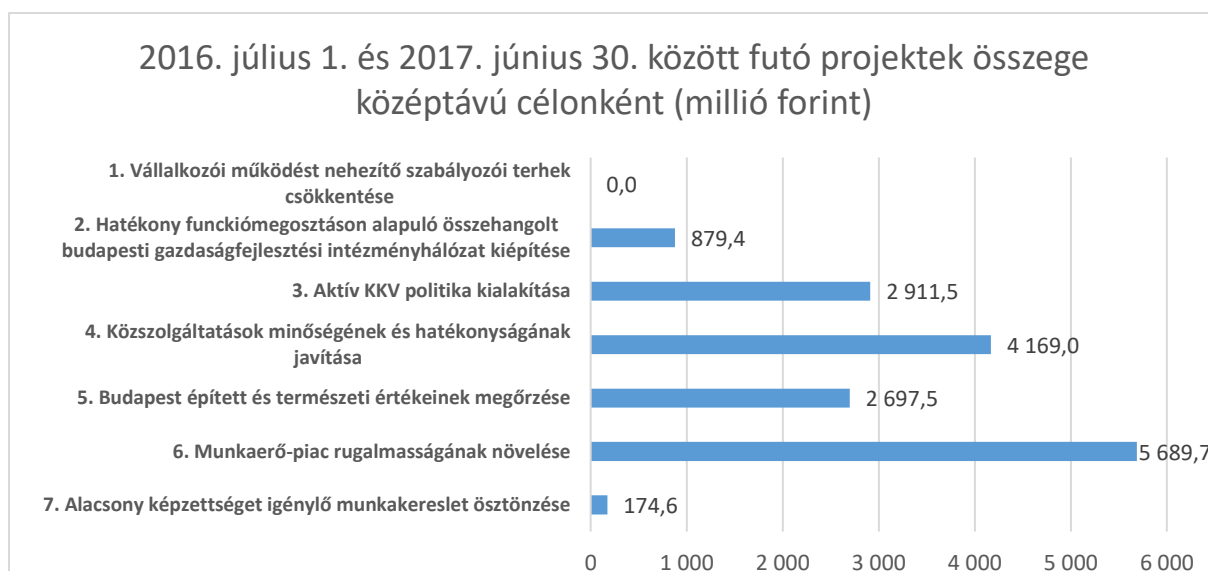
14. ábra: Projektek száma, középtávú célonként

Habár darabszámban nem, a hozzájuk rendelt összeget tekintve kiemelkednek a rugalmas munkaerőpiac megteremtését szolgáló projektek, a partnerek ugyanis több mint 5,6 milliárd forintot fordítottak erre a célra az elmúlt évben. Ennek az összegnek a nagy részét - 4 milliárd forintot - a XIII. kerület „Klapka szolgáltatóház építése” című projektje teszi ki, amelynek keretében 33 önkormányzati bérlakást, kereskedelmi funkciókat kiszolgáló üzlethelyiségeket és egy új lakótelepi közterületi közösségi tér megteremtését kívánja végrehajtani az önkormányzat. Hasonló típusú fejlesztést végeznek a Kartács utcában is, ott 750 millió forintos beruházás révén 23, a passzívház kritériumainak megfelelő lakással bővítik az önkormányzati bérlakásállományt.

A második legnagyobb összegben, 4,1 milliárd forintértékben, a „4. Közszolgáltatások minőségének és hatékonyságának fejlesztése” című középtávú céllal összhangban fogantatott intézkedéseket a partnerek. Ebbe a körbe tartoznak a XIII. kerület intézményfelújításai, valamint a XVIII. kerület LAirA nevet viselő, nemzetközi pályázat keretében megvalósuló fejlesztése.

Az aktív KKV-politikával kapcsolatos fejlesztések jellemzően nem milliárdos összegűek, sokszor nem is anyagi jellegű támogatások, ennek tudható be, hogy bár darabszámot tekintve kiemelkedtek a fejlesztési célok közül, a 13 projekthez kapcsolódó összeg elmarad a munkaerőpiaci beavatkozásokra, illetve a közszolgáltatások színvonalának javítására fordított összegtől. A Stratégia partnerei így is jelentős, 2,9 milliárd forintos összeget fordítottak a KKV-k helyzetének segítésére a tárgyidőszakban. Az ehhez a területhez tartozó projektek közül – összegét tekintve – kiemelkedik a VI. kerületi, Hunyadi téren található vásárcsarnok felújítása, amely a munkálatok befejezése után alkalmassá válhat tematikus piacok szervezésére, illetve turisztikai attrakcióként is szolgálhat majd.

Darabszámban kiemelkednek a hálózatosodás elősegítését szolgáló projektek, ezek azonban összegüket tekintve nem érik el az 1 milliárd forintot, jellemzően kisebb költségvetésű projektekről van tehát szó. A célhoz kapcsolódóan a projektek többségét, 5 darabot a BVK valósított meg: Vállalkozásfejlesztési Fórumokat szerveztek, folytatódtak a Smart, illetve Smart Women programok. A Startup Budapest projekt célja a startupok népszerűsítése, hálózatosodásának segítése, illetve számukra megjelenési felületek biztosítása volt, az EYES keretében pedig a visegrádi országok hangolhatják össze startup-politikájukat. A maradék 5 projekt a III., a VIII., XVIII. kerülethez, valamint a BKIK-hoz és a BFTK-hoz kapcsolódik.

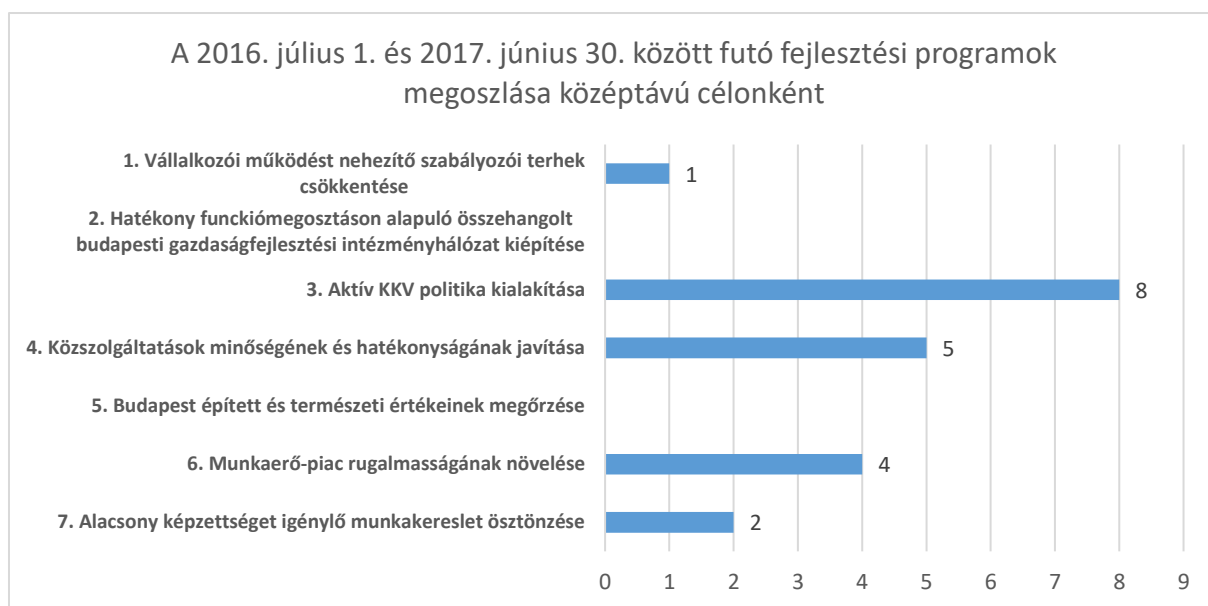
15. ábra: Projektek száma, középtávú célonként

4.1.2. A Stratégia céljait szolgáló fejlesztési programok összefoglalása

A Stratégiában részt vevő partnerek a Monitoring Jelentés által lefedett időszakra összesen 20 fejlesztési program elindítását jelezték. Ezek középtávú fejlesztési célok mentén való eloszlása hasonlóságokat mutat a projektek eloszlásával, ugyanis itt is az aktív KKV-politikával kapcsolatos programok vannak többségben. Ezek közül 5 a VEKOP 2. prioritási tengelyén belül zajlott, a fiatalok vállalkozóvá válását és a vállalkozások versenyképességét segítette, illetve K+F-tevékenységüket támogatta. Ide tartozik továbbá a BVK által indított Budapesti Mikrohitel Program és Kerületi Kamattámogatási Program.

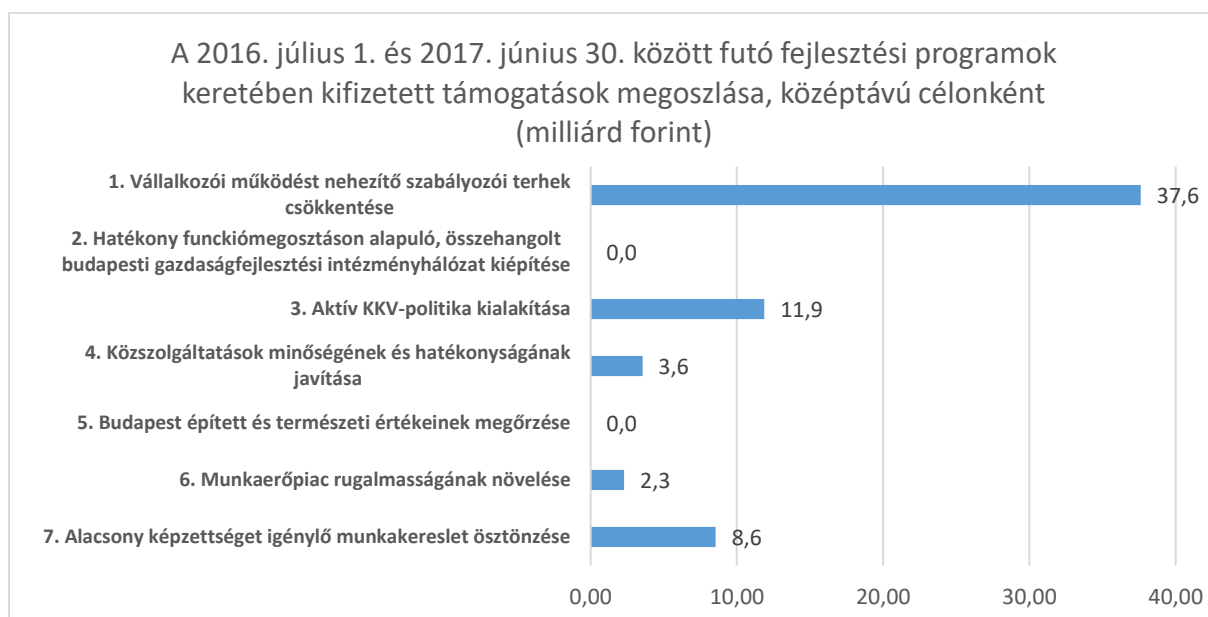
A 2. és az 5. középtávú célokhoz tartozó fejlesztési program 2017-ben nem érkezett be a partnerektől.

A fejlesztések 3 operatív program (VEKOP, EFOP, IKOP), illetve a hozzájuk kapcsolódó támogatások keretében valósultak meg.

16. ábra: Projektek száma, középtávú célonként

Az egyes középtávú célokra fordított összegek nincsenek arányban a programok számával, a legnagyobb forrást ugyanis az 1. számú fejlesztési cél kapta, köszönhetően az „Adminisztratív terhek csökkentése” elnevezésű programnak, amelynek keretében 2017 júniusáig 37,6 milliárd forint került kifizetésre a Közép-Magyarország régióban. 10 milliárd fölötti összeg jutott a KKV-k segítésére, ennél valamivel kevesebb, 8,5 milliárd forint jutott az alacsony képzettséget igénylő munkakereslet ösztönzését célzó programokra, utóbbi összegnek a nagy részét az „Út a munkaerőpiacra” konstrukcióban kiutalt pénzek tették ki. A 4. számú középtávú cél esetében főként közlekedésfejlesztési projektek valósultak meg, amelyek esetében csak a hálózatbővítéssel és/vagy funkcióváltással járó fejlesztéseket vettük figyelembe (így például az M3-as metróvonal rekonstrukcióját nem).

17. ábra: Projektek száma, középtávú célonként

4.2. A Stratégia megvalósítása középtávú célonként

4.2.1. Vállalkozói működést nehezítő szabályozói terhek csökkentése

A Stratégia 1. számú középtávú célja a vállalkozói működést nehezítő szabályozói terhek csökkentésére koncentrál, a vállalkozás működését nehezítő szabályozások és adminisztratív költségek csökkentése révén.

A célhoz kapcsolódó indikátorokat vizsgálva az látható, hogy – a *Doing Business* felmérése alapján – a Stratégia első évéhez képest nem sikerült előrelépni a vállalkozásindítás ügyintézési idejének mérséklését illetően, sikerült viszont jelentősen csökkenteni annak költségeit (2014-hez képest 3,3 százalékkal, az előző évhez képest pedig 1,7 százalékkal).

A partnerek adatszolgáltatása alapján megfigyelhető, hogy folyamatosan növekszik azon jogszabályok száma, amelyek deregulációs eljárason esnek át, 2017-re ezek száma átlépte és jóval meghaladta a 100 darabot. Az online elérhető közigazgatási szolgáltatások száma ennél lassabb ütemben, de szintén növekszik, 2017-ben már 6 ilyen típusú szolgáltatást vehettek igénybe a vállalkozások.

A Világbank által készített „szabályozás minőségi index” az országokat azon teljesítményük alapján rangsorolja, hogy mennyire hatékonyak a vállalkozói szektor fejlődését elősegítő szabályozói környezet megteremtésében. Az index értékében csökkenés figyelhető meg az elmúlt évekhez képest, ennek okairól azonban keveset árul el a Világbank adatsora.

6. táblázat: A Stratégia első középtávú céljának (Vállalkozói szabályozói terhek csökkentése) indikátorai

Cél	Indikátor	Típus	Mérték-egység	Bázisérték	Bázisérték éve	Legutolsó ismert érték	Legutolsó ismert érték éve	Megjegyzés
1. Vállalkozói szabályozói terhek csökkentése	Vállalkozásindítás³⁸							
	-ügyintézési ideje	eredmény	nap	7	2014	7	2018	
	-lépéseinek száma	eredmény	db	6	2014	6	2018	
	-egy fő/GDP-re eső költsége	eredmény	%	8,3	2014	5,4	2018	
	Szabályozás minőségi index ³⁹	eredmény	pont	0,97	2012	0,6	2016	
	Közigazgatási szolgáltatások online elérhetősége vállalkozásoknak	eredmény	db	5	2016	6	2017.09.30	2017: III., XVII. és XX. kerület adatszolgáltatása alapján
	Deregulációs eljárások átesett jogszabályok száma	output	db	88	2016.09.30	124	2017.09.30	2017: XIII., XVII., XX., XXI. kerület adatszolgáltatása alapján

³⁸ Forrás: <http://www.doingbusiness.org/data/exploreeconomies/hungary>

³⁹ Forrás: <http://info.worldbank.org/governance/wgi/>

Az 1. célhoz kapcsolódóan beérkezett 2 projekt, a Stratégia 1.1-es intézkedését (Vállalkozáshoz szükséges információk elérésének megkönnyítése) valósította meg, a Csepelen megtartott gazdaságfejlesztési fórum ugyanis elsősorban a vállalkozásindításhoz szükséges információk megszerzésének könnyítését szolgálta, hasonlóan a BVK Vállalkozói Információs Központjához.

A vállalkozói terhek csökkentése céljából létrehozott KÖFOP-1.0.0–VEKOP-15 kódszámú kiírás az 1.2-es intézkedést (Szabályozási környezet egyszerűsítése) valósítja meg.

7. táblázat: A Stratégia második évében, az első középtávú célt szolgáló projektek és programok

1. Vállalkozói működést nehezítő szabályozói terhek csökkentése				
2016. július 1. és 2017. június 30. között futó projektek				
Projekt neve	Projektgazda	Projekt időtartama	Kapcsolódó intézkedés	Egyéb kapcsolódó középtávú cél
XXI-01 Az első Csepeli Gazdaságfejlesztési Fórum megrendezése	XXI. kerület	2017. április	1.1.	-
BVK-01 – Vállalkozói Információs Központ	BVK	2015. júniusától folyamatos	2.1; 2.3	
2016. július 1. és 2017. június 30. között futó fejlesztési programok				
Program neve és kódszáma	Koordináló szervezet	Első támogatói döntés dátuma	Kapcsolódó intézkedés	Egyéb kapcsolódó középtávú cél
NGM-01 - KÖFOP-1.0.0-VEKOP-15 Az adminisztratív terhek csökkentése	NGM	2016. december 16.	1.2.	-

4.2.2. Hatékony funkciómegosztáson alapuló összehangolt budapesti gazdaságfejlesztési intézményhálózat kiépítése

8. táblázat: A Stratégia 2. középtávú céljának (Hatékony funkciómegosztáson alapuló, összehangolt budapesti gazdaságfejlesztési intézményhálózat kiépítése) indikátorai

Cél	Indikátor	Típus	Mérték - egység	Bázis- érték	Bázisérték vonatkozási időpontja	Legutolsó ismert érték	Legutolsó ismert érték vonatkozás i időpontja	Megjegyzés
2. Hatékony funkciómegosztáson alapuló összehangolt budapesti gazdaságfejlesztési intézményhálózat kiépítése	Gazdaságfejlesztési hálózathoz csatlakozott vállalkozói pontok ügyletforgalma	eredmény	fő			288	2017.06.30	VIII. kerület adatszolgáltatása alapján
	Kihasználatlan önkormányzati ingatlanok területe (m ²)	eredmény	m ²	247.189	2016.09.30	488 368	2017.09.30	2017: III., VI., X., XV., XX., XXI. Kerületek adatszolgáltatása alapján
	Közös üzleti ingatlanrendszerben kijelölt ingatlanok száma és összes alapterülete ⁴⁰	output	db, m ²	136 darab, 435 881 m ²	2016.09.30	154 darab, 146 036 m ²	2017.06.30	
	Akkreditált innovatív klaszterekben résztvevő budapesti vállalkozások száma ⁴¹	eredmény	db	207	2015.	202	2016.	
	Budapestre bejelentett innovatív klaszterek száma ⁴²	eredmény	db	38	2016	32	2017.	
	Nemzetközi vásárokon való közös budapesti részvételek száma ⁴³	output	db	5	2016.10.31	1	2017.06.30	
	Nemzetközi városmarketing kampányok száma ⁴⁴	output	db	73	2016. június 30.	0	2017.06.30	

⁴⁰ Forrás: Budapest Főváros Vagyonkezelő Központ Zrt.

⁴¹ Forrás: klaszterfejlesztés.hu

⁴² Forrás: klaszterfejlesztés.hu

⁴³ Forrás: Budapesti Városarculati Nonprofit Kft.

⁴⁴ Forrás: Budapesti Városarculati Nonprofit Kft

A 2. középtávú célhoz kapcsolódóan a Stratégia előírja, hogy 5 éven belül kialakuljon Budapesten a gazdaságfejlesztést és munkaerőpiaci szolgáltatásokat nyújtó szervezeteknek egy olyan hálózatos együttműködése, amely egyrészt hatékony munkamegosztást tesz lehetővé a különböző szereplők között, másrészt létrehoz vagy megerősít szolgáltatásokat, melyek közösen hatékonyabban megszervezhetőek.

Nőtt a közös ingatlankezelésben kiadott ingatlanok száma, amíg 2016-ban 136, addig 2017-ben már 154 darab ingatlan volt megtalálható a közös ingatlanrendszerben, amely már a 2016. évi Monitoring Jelentésben is megfigyelt hálózatosodás folytatódását jelzi. A klaszterek, illetve a bennük részt vevő vállalkozások számára ez a típusú elmozdulás egyelőre még nem figyelhető meg. Nőtt továbbá a közös ingatlankezelésben kiadott ingatlanok alapterülete is.

Budapest Főváros Önkormányzata a 2016-os évhez képest 2017-ben kevesebb alkalommal szerepelt nemzetközi vásárokon, a tárgydíjakban 1 alkalommal, a 2017 márciusában megrendezett MIPIM nemzetközi ingatlanfejlesztési szakkonferencián képviseltette magát. Nemzetközi városmarketing kampányt a Monitoring Jelentés által vizsgált időszakban nem szervezett a főváros.

A BVK által szervezett eseményeken körülbelül 6000 fő vett részt 2016-ban, míg a személyes tanácsadás lehetőségével mintegy 200 esetben éltek, azonban a különböző rendezvényeket és fesztiválokat is ideszámítva ez a szám eléri az 1000 főt. A BVK honlapját több mint 5 millió alkalommal-, tematikus site-jait több mint 200 ezer alkalommal keresték fel. A közösségi médián keresztül nagyságrendileg 200 ezer embert tud elérni a szervezet, míg vállalkozóknak szóló elektronikus hírlevelüknek 2100 rendszeres olvasója van.

A BVK-nak jelenleg közel 30 hazai intézménnyel, szakmai szervezettel van élő, rendszeres kapcsolata, és több mint 60 külföldi szervezettel és számos külképviselet külgazdasági attaséjával működik együtt. A BVK vállalkozói információs portáljára rendszeresen kerülnek feltöltésre a vállalkozói hírek, fővárosi és kerületi vállalkozásfejlesztési, illetve üzleti innovációs jó gyakorlatok, ezek az információk elősegíthetik a 2. számú középtávú cél megvalósulását.

9. táblázat: A Stratégia második évében, a 2. középtávú célt szolgáló projektek és programok

2. Hatékony funkciómegosztáson alapuló, összehangolt budapesti gazdaságfejlesztési intézményhálózat kiépítése				
2016. július 1. és 2017. június 30. között futó projektek				
Projekt neve	Projektgazda	Projekt időtartama	Kapcsolódó intézkedés	Egyéb, kapcsolódó középtávú cél
BFTK-01 Soknyelvű budapestinfo.hu – turisztikai információs weblapcsalád, a BFTK Nonprofit Kft. gondozásában	BFTK	2016. augusztus–2018. december	2.4.	-
III-01 Óbudai Helyiszaki	III. kerület	2016. január–2019. december	2.2.	-
VIII-01 Európa Belvárosa Program, Horánszky utca 13. felújítása, funkcióváltása és üzemeltetése	VIII. kerület	2014. májustól folyamatosan	2.2.	-
XVIII-01 SULPITER	XVIII. kerület	2016. június–2019. május	2.2.	-
BKIK-01 Online kamarai szolgáltatások, eKamara rendszer	BKIK	2014-től folyamatosan	2.2.	-
BVK-02 – Vállalkozásfejlesztési Fórum sorozat	BVK	2015. márciustól folyamatosan	2.1	
BVK-03 –Smart Program	BVK	2013. novembertől folyamatosan	2.1; 2.3	
BVK-04 - Smart Women	BVK	2015. márciustól folyamatosan	2.1; 2.3	
BVK-05 – Startup Budapest	BVK	2015. júniustól folyamatosan	2.1	
BVK-06 – EYES (Emerging Young Entrepreneurs)	BVK	2016. október – 2017. szeptember	2.1	
2016. július 1. és 2017. június 30. között futó fejlesztési programok				
Program neve és kódszáma	Koordináló szervezet	Első támogatói döntés dátuma	Kapcsolódó intézkedés	Egyéb, kapcsolódó középtávú cél
nincs ilyen				

A 2. számú középtávú célhoz kapcsolódóan beérkezett 10 projekt közül 4 a „2.2 Helyi vállalkozásfejlesztési intézmények kialakítása, megerősítése” elnevezésű intézkedést foglalja magában. A III. (Óbudai Helyiszaki), a VIII. (Horánszky utca 13. felújítása) és a XVIII. (SULPITER) kerületben is zajlott ilyen jellegű projekt az elmúlt évben, és ezt az intézkedést valósítja meg a BKIK eKamara rendszere is.

A Budapesti Vállalkozásfejlesztési Hálózat felállításához, amely a Stratégiában a 2.1-es intézkedésként szerepel, 5 BVK-s projekt kapcsolódik (Vállalkozásfejlesztési Fórum sorozat, Startup Budapest, EYES, Smart program Smart Women).

A „2.3 Budapesti Gazdaságfejlesztési Tudásközpont kialakítása” intézkedést a BVK Smart Program, illetve Smart Women projektjei valósították meg.

Ezekon kívül a „2.4. Egységes és koordinált piacszegmentált városmarketing kialakítása” elnevezésű intézkedéshez kapcsolódóan valósult meg projekt, amelynek a BFTK volt a gazdája.

Hálózatosodást támogató fejlesztési program nem indult a tárgyidőszakban.

4.2.3. Aktív KKV-politika kialakítása

A Stratégia 3. számú középtávú célja a KKV-k hatékony eszközökkel történő segítésére fókuszál, amelyek ezáltal – tekintve, hogy a legjelentősebb piaci foglalkoztatók Budapesten – jelentős gazdaságélénkítő és munkahelyteremtő hatást generálhatnak. A terület kiemelt fontosságát jelzi az is, hogy a Stratégia megszületése óta eltelt időszakban a partnerek minden alkalommal ehhez a területhez kapcsolódóan jelezték a legtöbb projekt elindítását.

10. táblázat: A Stratégia 3. középtávú céljának (Aktív KKV politika kialakítása) indikátorai

Cél	Indikátor	Típus	Mérték- egység	Bázis- érték	Bázisérték vonatkozósi időpontja	Legutolsó ismert érték	Legutolsó ismert érték vonatkozósi időpontja	Megjegyzés
3. Aktív KKV politika kialakítása	Vállalkozások 3 éves túlélési rátája a KMR-ben (KKV) ⁴⁵	hatás	%	52,6	2012	53,9	2015	
	Iparüzési adóbevétel alapja, mentességek előtt Budapesten	hatás	Mrd Ft	11 020	2016.06.30	12 091	2017.06.30	Fővárosi Önkormányzat adatszolgáltatás nyomán
	KKV-k export árbevétele a KMR-ben	hatás	millió Ft	5 211 016	2012	6 251 407	2015	VEKOP éves jelentés
	Budapesti inkubátorházak száma, melyek effektív inkubátortevékenységet folytatnak	output	db	10	2016.06.30	1	2017.06.30	Fővárosi Önkormányzat adatszolgáltatása nyomán
	Budapesti inkubátorházak által befogadott legfeljebb 3 éves vállalkozások száma	eredmény	db	57	2016.06.30	7	2017.06.30	2017: VIII. kerület adatszolgáltatása alapján

A Közép-Magyarország régióban tevékenykedő vállalkozások hároméves túlélési rátája 2008. és 2013. között folyamatosan csökkent, 2013-ban a vállalkozásoknak így több mint a fele nem élte túl a vállalkozásindítás első éveit. 2014-től kezdve a trend megfordulni látszik, a 2015. évi

⁴⁵ Forrás: KSH STADAT

ráta 53,8 százalék volt, ami körülbelül a 2011-ben regisztrált értékkel egyezik meg, ugyanakkor még elmarad a válság előtti időszakban megfigyelt értékektől.

A vállalkozások szempontjából kritikus időszak átvészelésében segíthetnek az egyes kerületekben működtetett inkubátorházak, az idei jelentéshez kapcsolódóan a VIII. kerület, illetve a Főpolgármesteri Hivatal számolt be ilyen tevékenységet végző intézményről.

Pozitív fejlemény, hogy a tárgyidőszakban növekedett a főváros iparűzési adóból származó bevétele, valamint a KKV-k exportárbevétele is, amely a szektor bővülését jelzi. A kivitel értéke 1 milliárd forinttal növekedve, meghaladta a 6 ezer milliárd forintot 2015-ben.

11. táblázat: A Stratégia második évében, a 3. középtávú célt szolgáló projektek és programok

3. Aktív KKV-politika kialakítása				
2016. július 1. és 2017. június 30. között futó projektek				
Projekt neve	Projektgazda	Projekt időtartama	Kapcsolódó intézkedés	Egyéb, kapcsolódó középtávú cél
BFTK-02 Budapest Turizmus Stratégiát megalapozó turisztikai kutatások a BFTK Nonprofit Kft. gondozásában, professzionális tudományos műhely (cég) megbízásával	BFTK	2016. augusztus–2019. december	3.1.	-
BFTK-03 Budapest 2030 Turizmus Stratégia elkészítése széleskörű szakmai, politikai és társadalmi egyeztetés mellett, professzionális tudományos műhely megbízásával, a BFTK Nonprofit Kft. által koordinálva, a (szintén készülő) Nemzeti Turizmus Stratégiával összhangban	BFTK	2017. tavasz–2020.	3.1.	-
BFTK-04 Budapest konferenciaösztönző-csomag - Budapest Convention Funds (BPCF), a BFTK Nonprofit Kft. gondozásában	BFTK	2016. augusztus–2019. december	3.2.	-
III-02 Szindbád rendezvényház és coworking iroda	III. kerület	2016. május–2018. augusztus	3.14.	-
OFA-01 VÁLLALKOZZ ITTHON, FIATAL!	OFA	2016. január–2017. december	3.7.	-
VI-01 Hunyadi téri Vásárcsarnok műemlék épületének komplex felújítása	VI. kerület	2016. szeptember–2019. július	3.16. és 3.17.	5.
VIII-02 Budapest Mikrohitel Programhoz kapcsolódó Józsefvárosi Mikro vállalkozások Kamattámogatási Program	VIII. kerület	2015-től folyamatosan	3.4.	-

XVII-01 Rákosmenti Vállalkozásfejlesztési Iroda létrehozása	XVII. kerület	-	3.5.	-
XVII-02 Munkahelyi övezet, ipari park kialakítása Szárazhegyen	XVII. kerület	2016–2020.	3.15.	-
XXI-02 Kereskedelmi célú paviloncsoport építése a Szent Imre téren	XXI. kerület	2017. június–2017. november	3.15.	-
IV-01 Újpest Kártya Program	IV. kerület	-	3.10. és 3.15.	-
BKIK-02 Rögtön jövök!	BKIK	2016-tól folyamatosan	3.16.	-
BKIK-03 Bevásárló utca menedzsment	BKIK	-	3.16.	-
BVK-07 – EaSI Technical Assistance programhoz csatlakozás	BVK	2016. október – 2017. május	3.4	
2016. július 1. és 2017. június 30. között futó fejlesztési programok				
Program neve és kódszáma	Koordináló szervezet	Első támogatói döntés dátuma / Program kezdete	Kapcsolódó intézkedés	Egyéb, kapcsolódó középtávú cél
NGM-02 - VEKOP 8.3.1-16 Fiatalok vállalkozóvá válása - Vállalkozás indítási költségeinek támogatása	NGM	2016. augusztus	3.7.	6
NGM-03 - VEKOP-2.1.1-15 Vállalatok K+F+I-tevékenységének támogatása	NGM	-	3.11.	-
NGM-04 - VEKOP-2.2.1-16 Versenyképességi és Kiválósági Együttműködések	NGM	-	3.19.	-
NGM-05 - VEKOP-2.3.2-16 Stratégiai K+F-műhelyek kiválósága	NGM	-	3.11.	-
NGM-06 - VEKOP-2.3.3-15 Kutatási infrastruktúra megerősítése – nemzetköziesedés, hálózatosodás	NGM	-	3.11.	-
NGM-07 - VEKOP-4.1.1-15 Aktív turisztikai hálózatok infrastruktúrájának fejlesztése	NGM	-	3.17.	-
BVK-08 – Budapesti Mikrohitel Program	BVK	2016. január	3.4	
BVK-09 – Kerületi Kamattámogatási Program	BVK	2016. január		

A legtöbb projekt és fejlesztési program ehhez a célhoz kapcsolódott, így a megvalósuló intézkedések változatos képet mutatnak. A BFTK révén 2 projekt is indult Budapest Turizmus Stratégiájának elkészítését előkészítendő (3.1-es intézkedés). A „3.15. Gazdaságfejlesztési terület kialakítása, fejlesztése” intézkedés megvalósítását 3, a „3.7 Vállalkozóvá válás elősegítését” pedig 2 projekt irányozza elő. A fiatalok vállalkozóvá válását a VEKOP 8.3.1. kódszámú felhívás, valamint az OFA „Vállalkozz itthon, fiatal!” programja segíti, míg

gazdaságfejlesztési terület kialakításába (3.15) a XVIII. és a XXI. kerület vágott bele a tárgyidőszakban. Inkubátorház jellegű létesítmény kialakítását, működtetését a III., a VIII., illetve a XVII. kerület jelezte, utóbbit azonban 2017. június 30-ig még nem vehették birtokba a vállalkozások. A BVK EaSI elnevezésű projektje, valamint 2 programja (Mikrohitel Program és Kerületi Kamattámogatási Program) a 3.4-es intézkedést (BVK szolgáltatásfejlesztés - mikrohitelezés) valósította meg.

A fejlesztési programok közül 3 a 3.11-es intézkedéshez kapcsolódott, vagyis vállalati K+F+I-tevékenység támogatása céljából került kiírásra.

A 3. középtávú célhoz tartozó intézkedéseknek széles a skálája, így a 3.16-os intézkedéshez (Tematikus piacok támogatása, kiskereskedelem fejlesztés) is tartozik 2 projekt, amelyet a BKIK valósított meg a tárgyidőszakban.

A 3.10-es (Demonstrációs kereslet helyi vállalkozásoknak), a 3.17-es (Turisztikai attrakciófejlesztés) és a 3.19-es (Kutatóintézeti kiválóság és nemzetközi együttműködések támogatása) intézkedések megvalósulását egy-egy fejlesztési program szolgálta.

4.2.4. Közzolgáltatások minőségének és hatékonyságának fejlesztése

A Stratégia 4. középtávú célja a közzolgáltatások minőségének és hatékonyságának javítását szolgálja, ezáltal rendkívül széles portfóliót foglal magában. A cél megvalósulását nyomon követő indikátorok közül a korai iskolaelhagyók, illetve a fejlesztett egészségügyi szolgáltatást igénybe vevők számával kapcsolatban állnak rendelkezésre adatok.

A fejlesztett egészségügyi szolgáltatásokat a *VEKOP Éves Végrehajtási Jelentésében* szereplő adatok alapján 390 ezer ember veheti igénybe. Ennek az indikátornak az értéke a VEKOP elindulása óta először áll rendelkezésre, és már most meghaladja a 2023-ra meghatározott célértéket (ennek oka még nem ismert). A lemorzsolódással veszélyeztetett tanulók aránya némileg csökkent, de inkább stagnált az elmúlt egy évben, a főváros mindenestre az országos átlagnál jobban teljesít ezen mutató esetében.

A Stratégia elkészülése óta eltelt időszak tapasztalatai azt mutatják, hogy a 4. középtávú célhoz kapcsolódó projektek általában magas keretösszegű fejlesztések. A tárgyidőszakban több mint 4 milliárd forint értékben indultak el vagy valósultak meg projektek.

12. táblázat: A Stratégia 4. középtávú céljának (Közzolgáltatások minőségének és hatékonyságának fejlesztése) indikátorai

Cél	Indikátor	Típus	Mérték-egység	Bázis-érték	Bázisérték vonatkozási időpontja	Legutolsó ismert érték	Legutolsó ismert érték vonatkozási időpontja	Megjegyzés
4. Közzolgáltatások hatékonyságának és minőségének fejlesztése	Korai iskolaelhagyók aránya Budapesten ⁴⁶	hatás	%	7,38	2014/2015. II. félév	7,25	2016/2017. II. félév	
	A fejlesztett egészségügyi szolgáltatásokat igénybevevők száma KMR-ben ⁴⁷	eredmény	fő			390 000	2016	

A Stratégia születése óta eltelt időszak tapasztalatai azt mutatják, hogy a közzolgáltatások fejlesztését célzó tervek átlagosan nagy költségűek, a 6 darab ebbe a körbe tartozó projekt összköltsége eléri a 4 milliárd forintot, a 4 darab releváns fejlesztési projekt keretében pedig már 3,5 milliárd forintnyi támogatás kifizetésére került sor a miniszterelnökség adatai alapján. A közlekedésfejlesztési projektek esetében problémát jelent a Stratégia által tartalmazott intézkedésekbe történő besorolás.

A „4.3. Esélyteremtő és kompetenciafejlesztést célzó programok a köznevelésben” elnevezésű intézkedéshez két VEKOP-os konstrukció köthető, az EFOP-3.6.3–VEKOP-16 kódszámú pályázat pedig a „4.4. A felsőoktatás képzési és kutatási rendszerének komplex fejlesztése” intézkedést valósítja meg.

⁴⁶ Forrás: <https://www.kir.hu/kir2esl/Kimutatas/VeszelyeztetettTanulokTerIdoFeladatMegoszasban>

⁴⁷ Forrás: VEKOP Éves Végrehajtási Jelentés

13. táblázat: A Stratégia második évében, a 4. középtávú célt szolgáló projektek és programok

4. Közzolgáltatások minőségének és hatékonyságának fejlesztése				
2016. július 1. és 2017. június 30. között futó projektek				
Projekt neve	Projektgazda	Projekt időtartama	Kapcsolódó intézkedés	Egyéb, kapcsolódó középtávú cél
XIII-01 CT-, MR-gépek beszerzése a Visegrádi utcai rendelőbe	XIII. kerület	2016–2017. szeptember	4.1.	-
XIII-02 Házi orvosi rendelők korszerűsítése	XIII. kerület	2017. január–2017. szeptember	4.1.	-
XIII-03 Láng Művelődési Központ felújítása	XIII. kerület	2017. január–2018. február	4.1.	-
XIII-04 Újlipótvárosi Klub Galéria felújítása	XIII. kerület	2017. június–2017. szeptember	4.1.	-
XIII-05 Közterületi zöldterületek fejlesztése	XIII. kerület	2017. január–2018. március	-	-
XVIII-02 LAirA nemzetközi pályázat	XVIII. kerület	2017. május–2019. október	-	-
2016. július 1. és 2017. június 30. között futó fejlesztési programok				
Program neve és kódszáma	Koordináló szervezet	Első támogatói döntés dátuma	Kapcsolódó intézkedés	Egyéb, kapcsolódó középtávú cél
EMMI-01 - EFOP-3.6.3-VEKOP-16 Felsőoktatási hallgatók tudományos műhelyeinek és programjainak támogatása	EMMI	2017. május 25.	4.4.	-
NFM-01 - IKOP-2.1.0-15 Nemzetközi (TEN-T) vasúti és vízi elérhetőség javítása	NFM	-	-	-
NFM-02 - IKOP-3.1.0-15 Fenntartható városi közlekedés fejlesztése és elővárosi vasúti elérhetőség javítása a Közép-Magyarország régióban	NFM	2016. március 2.	-	-
NGM-08 - VEKOP-7.3.2-16 Tanodaprogramok támogatása	NGM	-	4.3.	-
NGM-09 - VEKOP-7.4.1-16 Roma szakkollégiumok támogatása	NGM	-	4.3.	-

4.2.5. Budapest épített és természeti értékeinek megőrzése és fejlesztése

Az 5. középtávú célhoz kapcsolódó indikátorok közül egyelőre kevés áll rendelkezésre, annyi mindenesetre megállapítható, hogy 2012 és 2014 között a Stratégia céljával összhangban valamelyest emelkedett a teljes energiafogyasztáson belül a megújuló energiaforrásból előállított energiamennyiség. 2016-ra vonatkozó adat ezen indikátorra, valamint a primerenergia-felhasználásra vonatkozóan 2017 végén–2018 elején áll majd rendelkezésre, melyek alapján a kirajzolódó trendek is láthatóak lesznek majd.

14. táblázat: A Stratégia 5. középtávú céljának (Budapest épített és természeti értékeinek megőrzése és fejlesztése) indikátorai

Cél	Indikátor	Típus	Mérték- egység	Bázis- érték	Bázisérték vonatkozási időpontja	Legutolsó ismert érték	Legutolsó ismert érték vonatkozási időpontja	Megjegyzés
5. Budapest épített és természeti értékeinek megőrzése és fejlesztése	A megújuló energiaforrásból előállított energiamennyiség a teljes bruttó energiafogyasztáson belül (KMR) ⁴⁸	hatás	PJ/év	61,71 PJ/év	2012	64 PJ/év	2014	2015-re vonatkozó adat nem áll rendelkezésre, 2016-ra vonatkozóan 2017 végén, 2018 elején
	Primer energia felhasználás (KMR) ⁴⁹	hatás	PJ			963	2014	2015-re vonatkozó adat nem áll rendelkezésre, 2016-ra vonatkozóan 2017 végén, 2018 elején

Az épített és természeti értékek megőrzésével kapcsolatban 3 projekt elindítását jelezték a partnerek, ezek megvalósulási helyszíne a IV., a VI., illetve a XVIII. kerület, az utóbbi kettő, barnamezős terület gazdaságfejlesztési céllal történő hasznosulására irányul, vagyis az 5.1-es intézkedést szolgálja. Újpest szennyvízhő-hasznosítása az energiahatékonyság növeléséhez járul hozzá (5.2-es intézkedés).

A Fővárosi Önkormányzat által működtetett és folyamatosan frissített barnamezős kataszter nagy segítséget nyújthat abban, hogy a vállalkozások számára kijelölhető területek megismerhetők legyenek, a következő időszak monitoring jelentései remélhetőleg már alkalmasak lesznek arra, hogy az átalakult barnamezős területek nagyságának alakulását is bemutassák.

⁴⁸ Forrás: VEKOP Éves Végrehajtási Jelentés

⁴⁹ Forrás: VEKOP Éves Végrehajtási Jelentés

15. táblázat.: A Stratégia második évében, az 5. középtávú célt szolgáló projektek és programok

5. Budapest épített és természeti értékeinek megőrzése és fejlesztése				
2016. július 1. és 2017. június 30. között futó projektek				
Projekt neve	Projektgazda	Projekt időtartama	Kapcsolódó intézkedés	Egyéb, kapcsolódó középtávú cél
VI-01 Hunyadi téri Vásárcsarnok műemlék épületének komplex felújítása	VI. kerület	2016. szeptember–2019. július	-	3.
XVIII-03 Képzéskoordinációs Iroda kialakítása	XVIII. kerület	2016. április–2017. április	5.1.	6.
IV-02 Szennyvízhő-hasznosítás Újpesten	IV. kerület	2016–2018. február	5.2.	-
2016. július 1. és 2017. június 30. között futó fejlesztési programok				
Program neve és kódszáma	Koordináló szervezet	Első támogatói döntés dátuma	Kapcsolódó intézkedés	Egyéb, kapcsolódó középtávú cél
nincs ilyen				

4.2.6. Munkaerőpiac rugalmasságának növelése

A „Munkaerőpiac rugalmasságának növelése” elnevezésű 6. középtávú célban a Stratégia a munkapiacra megfelelő kompetenciákkal bírók munkavállalását akadályozó intézményi korlátok lebontását célozta, melyhez 10 intézkedést fogalmazott meg. A Stratégia megszületése óta eltelt időszakban a rugalmasság növelése még égetőbb feladattá vált. foglalkoztatási szint elmúlt években tapasztalt növekedése és a munkanélküliség csökkenésének következtében egyre hatékonyabb módszerek szükségesek az egyre szűkösebb munkaerő-tartalék mobilizálásához.

A kisgyermekes szülők munkába állását segítheti elő a bölcsődei ellátás, a fővárosban évek óta magas a bölcsődei férőhelyek kihasználtságának aránya. 2016-ban némileg alacsonyabb volt az arány, mint a bázisévben, ennek oka, hogy miközben a férőhelyek száma kismértékben nőtt, a bölcsődébe beírt gyermekek száma hasonló mértékben (néhány 10 fővel) csökkent.

2016 végére a pályakezdő munkanélküliek száma 1000 fő alá csökkent a fővárosban, 2017 júniusára pedig már csak 810 nyilvántartott pályakezdő álláskeresőt tartottak nyilván. A KSH azóta közölte a III. negyedévre vonatkozó számait is, ez alapján kijelenthető, hogy a csökkenés nem állt meg, a munkaerőpiac a legfiatalabb munkavállalókat is fokozatosan felszívja. Ebben nyújthatnak segítséget a VEKOP programjai is, amelyekben 2017 júniusában már több mint ezren vettek részt. 72 fő az NFSZ által megvalósított, Ifjúsági Garanciához kapcsolódó program elvégzése után hat hónappal is foglalkoztatásban tudott maradni.

16. táblázat: A Stratégia 6. középtávú céljának (Munkaerőpiac rugalmasságának növelése) indikátorai

Cél	Indikátor	Típus	Mérték- egység	Bázis- érték	Bázisérték vonatkozósi időpontja	Legutolsó ismert érték	Legutolsó ismert érték vonatkozósi időpontja	Megjegyzés
6. Munkaerőpiac rugalmasságának növelése	Bölcsőde lefedettség arány (betöltött helyek száma / férőhely) és kerületi relatív szórás ⁵⁰	eredmény	%	95,9	2013	94	2016	
	Bölcsődei ellátásban részesülő és családi napközi szolgáltatást igénybe vevő 3 év alatti gyermekek száma ⁵¹	hatás	fő	1 145	2015	1 125	2016	
	Éven túli munkanélküliek aránya képzettségi szintek (ISCED 3-as kategória) - szerinti bontásban							
	Éven túli munkanélküliek aránya - Szakmunkásképző vagy szakiskolai végzettség ⁵²	hatás	%	18,9	2014.	16,5	2017.	
	Éven túli munkanélküliek aránya - Középiskolai érettségi szakképesítés ⁵³	hatás	%	13,4	2014.	10,4	2017.	
	Pályakezdő munkanélküliek száma Budapesten ⁵⁴	hatás	fő	1919	2015. I. félév	810	2017. I. félév	
	Beteg hozzátartozó vagy kisgyermek miatt nem keres állást ⁵⁵	hatás	%	11,8	2014. I. félév	19,8	2016. I. félév	
	Az Ifjúsági Garanciához kapcsolódóan az NFSZ által megvalósított programból való kilépés után hat hónappal foglalkoztatásban levő résztvevők	eredmény	fő	0	2014	72	2017.10.30	A VEKOP-8.2.1 Ifjúsági Garancia a Közép- magyarországi régióban c. kiemelt projekt eredmény indikátora. A programot 180 napja befejezettek száma még nagyon alacsony (159 fő).

⁵⁰ Forrás: KSH adatok alapján

⁵¹ Forrás: KSH Budapesti Statisztikai Évkönyve, 2016

⁵² MEF alapján saját számítás

⁵³ MEF alapján saját számítás

⁵⁴ Forrás: KSH STADAT, 6.2.1.16.

⁵⁵ MEF alapján saját számítás

Munkaerő-piaci programban résztvevő 25 éves aluli fiatal NEET résztvevők	eredmény	fő	200 fő	2013	1328	2017.06.30	VEKOP 8.2.1 Ifjúsági Garancia a Közép-magyarországi régióban c. kiemelt projekt output indikátora
Felnőttképzésben résztvevők száma (Budapest, 20-64) ⁵⁶	eredmény	fő	3407	2014/2015	4 326	2016/2017	
Piaci alapon kiadott önkormányzati lakások aránya	hatás	%			6,8	2017.06.30	III., VI., X., XIII., XV., XVII., XVIII., XX., XXI. Kerület adatszolgáltatása alapján

A 6.középtávú fejlesztési célhoz tartozó projektek közül kettő a 6.1-es intézkedést valósítja meg, amely a XIII. kerületi önkormányzati bérletlátszókat növelését tartalmazza.

A pályakezdők foglalkoztatási támogatására (6.2-es intézkedés) két fejlesztési program indult, a VEKOP 8. prioritásának keretében. A „Fiatalok vállalkozóvá válása” című felhívás keretében 2017 szeptemberének elejéig 45 fiatal vállalkozó részesült tőkejuttatásban.

A 6.4-es intézkedés a bölcsődék és gyermekotthonok infrastrukturális fejlesztéseit foglalja magában, erre irányuló pályázat a VEKOP 6. prioritásán belül került kiírásra, ilyen projektet hajtott végre több kerületi önkormányzat is. A XIII. kerületben több ilyen jellegű felújítás is elindult, a Monitoring Jelentés által lefedett időszakba azonban végül egy fért bele, de azóta két újabb óvoda felújítása kezdődött meg, amelyek a következő évi jelentésben szerepelhetnek majd.

Szintén két projekt kapcsolódik a 6.7-es intézkedéshez, amely munkavállalói képzéseket tartalmaz. Ez a munkaerőhiány kezelésének szempontjából kulcsfontosságú terület, 2017-ben a XVIII. és a XXI. kerület számolt be ebbe az intézkedési körbe tartozó projektekről.

Az eddig tárgyaltakon felül a 6.6-os (Munkahelyi rugalmasság, a munkaminőség és jogszervi foglalkoztatás ösztönzése) intézkedés megvalósulását segítő fejlesztési program is elindult, a „Közfoglalkoztatásból a versenyszférába” elnevezésű pályázat keretén belül 2017. június 30-ig 76 fő elsődleges munkaerőpiacra történő visszalépését támogatták.

⁵⁶ Forrás: KSH Budapest Statisztikai Évkönyve, 2016

17. táblázat: A Stratégia második évében, a 6. középtávú célt szolgáló projektek és programok

6. Munkaerőpiac rugalmasságának növelése				
2016. július 1. és 2017. június 30. között futó projektek				
Projekt neve	Projektgazda	Projekt időtartama	Kapcsolódó intézkedés	Egyéb, kapcsolódó középtávú cél
VIII-03 Fókusz Női Községi Pont programjai	VIII. kerület	2015. júniustól folyamatosan	6.5.	7.
XIII-06 Gyermekkert Tagóvoda felújítása	XIII. kerület	2016. szeptember–2017. augusztus	6.4.	-
XIII-07 Kartács utcai önkormányzati bérház építése	XIII. kerület	2016. december–2018. március	6.1.	-
XIII-08 Klapka szolgáltatóház építése	XIII. kerület	2017. február–2018. I. félév	6.1.	-
XVIII-03 Képzéskoordinációs Iroda kialakítása	XVIII. kerület	2016. április–2017. április	6.7.	5.
XXI-03 Csepeli CNC Tanműhely és Oktatóközpont kialakítása	XXI. kerület	2018. január–2020. december	6.7. és 6.8.	7.
XXI-04 "Csepeli Állások Oldala", a csepeli munkaerőpiaci portál	XXI. kerület	futó	6.6.	7.
2016. július 1. és 2017. június 30. között futó fejlesztési programok				
Program neve és kódszáma	Koordináló szervezet	Első támogatói döntés dátuma	Kapcsolódó intézkedés	Egyéb, kapcsolódó középtávú cél
NGM/BFKH-01 2017. évi „Közfoglalkoztatásból a versenyszférába”	NGM/BFKH	2017.	6.6.	7.
NGM-10 - VEKOP-8.2.1-15 Ifjúsági Garancia a Közép-Magyarország régióban	NGM	2015. szeptember	6.2.	-
NGM-02 - VEKOP-8.3.1-16 Fiatalok vállalkozóvá válása - Vállalkozás indítási költségeinek támogatása	NGM	2016. augusztus	6.2.	3.
NGM-11 - VEKOP-6.3.1-16 Gyermekotthonok kiváltása, gyermekotthonok korszerűsítése, hiányzó gyermekotthoni kapacitások létrehozása	NGM	-	6.4.	-

4.2.7. Alacsony képzettséget igénylő munkakereslet ösztönzése

A „7. Alacsony képzettséget igénylő munkakereslet ösztönzése” középtávú cél elérését mérő indikátorok közül a különböző VEKOP-os programokban résztvevők számával kapcsolatban rendelkezésre állnak adatok, ezek a projektek ugyanakkor még nem futottak ki, így az alábbi táblázatban szereplő adatok pillanatfelvételnak tekinthetők. Nem VEKOP-os finanszírozású, munkaerőpiaci integrációt elősegítő programokat a VIII. és a XVIII. kerület hajtott végre a tárgyidőszakban.

18. táblázat: A Stratégia 7. középtávú céljának (Alacsony képzettséget igénylő munkakereslet ösztönzése) indikátorai

Cél	Indikátor	Típus	Mértékegység	Bázisérték	Bázisérték vonatkozási időpontja	Legutolsó ismert érték	Legutolsó ismert érték vonatkozási időpontja	Megjegyzés
7. Alacsony képzettséget igénylő munkakereslet ösztönzése	A társadalmi felzárkózást elősegítő programokat sikeresen elvégző személyek száma	output	fő	0 fő	2016.09.30.	0 fő	2017.09.30.	A Budapest Esély Kft-nél ezidáig nem volt VEKOP finanszírozású, megvalósítás alatt álló program, a VEKOP 6.2.1.15, illetve VEKOP 8.1.2-16 kódszámú felhívások keretében beadott pályázatokban konzorciumi partnerként szerepel, ezek a programok azonban a Jelentés elkészítésének idejéig még nem indultak el
	A foglalkoztatási programokból, a kilépés időpontjában foglalkoztatásban – beleértve az önfoglalkoztatást – lévő résztvevők száma	output	fő			VEKOP-8.1.1: 383 fő VEKOP-8.2.1 Ifjúsági Garancia: 99 fő	2017.06.30	
	A foglalkoztatási programokból a kilépés időpontjában képesítést, vagy tanúsítványt szerző résztvevők száma (ISCED szerinti bontásban)	output	fő	VEKOP 8.1.1: 24 VEKOP 8.2.1: 12	2016.11.30	VEKOP-8.2.1: 252 fő VEKOP-8.2.1: 244 fő	2017.06.30	8.2.1. (Ifjúsági Garancia) esetében: a programban sikeres képzésbefejezők

A foglalkoztatási programokból a kilépés után 6 hónappal foglalkoztatásban – beleértve az önfoglalkoztatást – lévő résztvevők száma	output	fő			VEKOP-8.1.1: 98 fő VEKOP-8.2.1: 72 fő	2017.06.30	A VEKOP-8.1.1 és VEKOP-8.2.1 programot 180 napja befejezettek száma még nagyon alacsony (245 illetve 159 fő).
A társadalmi felzárkózást elősegítő programokat sikeresen elvégző személyek száma VEKOP-ból finanszírozott programokban	output	fő			0	42916	
A társadalmi felzárkózást elősegítő programokat sikeresen elvégző személyek száma nem VEKOP-ból finanszírozott programokban	output	fő			505	42916	XIII. és XVIII. Kerület

A 7. középtávú célhoz három intézkedés kapcsolódik, amelyek közül – a tavalyi évhez hasonlóan – a 7.2-eshez kapcsolódóan nem indult projekt, illetve fejlesztési program.

A 7.1-es intézkedést – amely az alacsony iskolai végzettségűek foglalkoztathatóságát és munkaerőpiaci integrációját hivatott segíteni – szolgálta minden, ehhez a célhoz tartozó fejlesztés. Így az NGM által koordinált VEKOP-os programok, a VIII. kerület három projektje, a XV. kerület Palota-15 nevű programja, valamint a XII. kerületi önkormányzat által kezdeményezett tanműhely és állásportál is. A partnerek konkrét eredményekről is beszámoltak: az „Út a munkaerőpiacra” elnevezésű programba 2250 fő került bevonásra 2017. június 30-ig, Józsefvárosban több mint 80 fő részére biztosítottak részvételi lehetőséget a különböző programokban, a XV. kerületben pedig 93 fővel kötöttek szerződést. Két beérkezett projekt a 7.3-as intézkedést is magában foglalja: a Fókusz Női Közösségi Központ, valamint a csepeli tanműhely projektek, helyi fókuszú fejlesztések lévén ebbe a kategóriába is besorolhatók.

19. táblázat: A Stratégia második évében, a 7. középtávú célt szolgáló projektek és programok

7. Alacsony képzettséget igénylő munkakereslet ösztönzése				
2016. július 1. és 2017. június 30. között futó projektek				
Projekt neve	Projektgazda	Projekt időtartama	Kapcsolódó intézkedés	Egyéb, kapcsolódó középtávú cél
VIII-04 A Józsefvárosi Szociális Szolgáltató és Gyermekjóléti Központ foglalkoztatási programjai	VIII. kerület	2015-től folyamatos	7.1.	-
VIII-05 A Kesztyűgár Községi Ház foglalkoztatási programjai	VIII. kerület	folyamatos	7.1.	-
VIII-03 Fókusz Női Községi Pont programjai	VIII. kerület	2015. júniustól folyamatosan	7.1. és 7.3.	6.
XV-01 PALOTA-15	XV. Kerület	2016.	7.1.	-
XXI-03 Csepeli CNC Tanműhely és Oktatóközpont kialakítása	XXI. Kerület	2018. január–2020. december	7.1. és 7.3.	6.
XXI-04 "Csepeli Állások Oldala", a csepeli munkaerőpiaci portál	XXI. kerület	futó	7.1.	6.
2016. július 1. és 2017. június 30. között futó fejlesztési programok				
Program neve és kódszáma	Koordináló szervezet	Első támogatói döntés dátuma	Kapcsolódó intézkedés	Egyéb, kapcsolódó középtávú cél
NGM/BFKH-01 2017. évi "Közfoglalkoztatásból a versenyszférába"	NGM/BFKH	2017.	7.1.	6
NGM-12 "Út a munkaerőpiacra"	NGM	2015. december	7.1.	-

4.3. A Stratégia végrehajtásához kapcsolódó partneri tapasztalatok összefoglalása

A munkaerőpiacon az utóbbi időszakban bekövetkezett változások – a munkanélküliség a válság előtti szint alá csökkent, a foglalkoztatás növekszik – új feladatok elé állítják a foglalkoztatáspolitikai szereplőket. Ahogy egyre többen találnak munkát, folyamatosan szűkül a munkaerő-állomány, amely kielégíthetné a versenyszektor munkaerőigényét.

Egyre több szakterületen (ágazatban és foglalkozásban) érzékelnek a hazai cégek toborzási nehézséget. A munkaerővel kapcsolatos hiányjelenségek fokozódása mögött nemcsak a kínálati oldal mennyiségi csökkenése áll, hanem azzal párhuzamosan egyre dinamikusabb keresletélénkülés is megfigyelhető a magyar munkaerőpiacon, amely a gazdasági növekedéssel, a vállalkozások természetes munkahelyteremtő képességének az erősödésével hozható összefüggésbe. A két folyamat együttes eredménye a vállalkozások között megfigyelhető, egyre fokozódó verseny a munkaerőért.

A legnagyobb hiány a szakképzett fizikai dolgozókat érinti. 2016-ban a megkérdezett cégek több mint 20 százaléka jelezte, hogy nehezen talál szakképzett fizikai munkaerőt. A szakképzetlen fizikai dolgozók esetében valamivel jobb a helyzet, a cégek közel 15 százalékánál okoz gondot a megfelelő munkaerő megtalálása, mely arány azonban már lényegesen magasabb a válság előtti 8,4 százaléknál. A helyzetet ugyanakkor súlyosbítja, hogy a munkaerő-kínálat minőségi összetétele is romlott. A munkanélküliség jóval 10 százalék feletti szintről 5 százalék alá esett vissza, e leszűkült munkaerő-tartalékra egyre inkább jellemző, hogy a legnehezebben foglalkoztatható munkavállalókat foglalja magában, akiknek a versenyszférába történő átvezetése, foglalkoztathatóságuk javítása egyre nagyobb erőfeszítést igényel. A munkaerőpiac tehát a korábbiaknál lényegesen feszesebbé vált, amely új kihívást jelent a foglalkoztatáspolitikai és a szakképzési számára. E kihívásra olyan eszközökkel, beavatkozásokkal reagálnak, mint például a munkaerőpiaci szempontból hátrányosabb helyzetű álláskereső és inaktív át/képzésének és foglalkoztatásának támogatása (VEKOP-8.1.1), a vállalkozói hajlandóság ösztönzése („Vállalkozz itthon, fiatal!” és a VEKOP-8.3.1 program), a közfoglalkoztatásból való kivezetés ösztönzése, a szakképzési rendszer átalakítása, a duális szakképzés bevezetése, a mobilitás elősegítése (például lakhatási támogatás, munkásszállások támogatása révén).

Ami a kulcságazatokat illeti, a turizmusfejlesztést kedvezőtlenül befolyásolta az olimpiai pályázat visszavonása, a hozzá kapcsolódó nemzetközi imázskampány elmaradása miatt, ugyanakkor a magyar főváros már önmagában is erős brand, amely képes a tőke bevonására. A Budapesten található turisztikai attrakciók azonban továbbra is fejleszthetők és fejlesztendők, ennek ellátása pedig közfeladat kell, hogy legyen. A Magyar Turizmus Ügynökségnél számos marketingeszköz visszaszorult az elmúlt években, így növekedett az igény, hogy ezeket a feladatokat a Budapest Fesztivál- és Turisztikai Központba átvigye.

A munkaerőpiaci fejleményekkel összhangban az önkormányzatok több képzést és vállalkozókat segítő projektet indítottak, és kormányhivatalokkal való szoros együttműködésre is találunk példát, amely tovább javíthat ezen fejlesztések hatékonyságán.

Egyes kerületek számára továbbra is gondot jelent a forráshiány, kevés az olyan önkormányzat, amely saját költségvetéséből képes gazdaságfejlesztési projekteket véghez vinni, a többség az uniós és kormányzati, esetleg más nemzetközi forrásokra (például Norvég Alap) támaszkodhat. Az önkormányzatok a legtöbb eredményt információ- és tudásmegosztás (fórumok, workshopok szervezése) révén képesek elérni, valamint közvetítő szerepet tölthetnek be a különböző szinteken és ágazatban elhelyezkedő gazdasági és kormányzati szereplők között.

A BVK Kamattámogatási Programjának segítségével két önkormányzat is inkubációs jellegű irodát alakított ki, amelyeket – a visszajelzések alapján – egymás tapasztalatait felhasználva működtetnek.

Az elmúlt években minden eddiginél nagyobb mértékben gyorsult a társadalomban és a gazdaságban megindult digitalizációs folyamat, amely tovább növelte az innováció fontosságát. Az innováció, így a gazdasági növekedés egyik legfontosabb hajtóerejévé a startupok váltak, mára a KKV-k körében ők diktálják a fejlesztési trendeket. A startupok a társadalom minden területén jelen vannak, mintegy kétharmaduk pedig az IT szektorban tevékenykedik. Ezek a nagy növekedési potenciállal bíró startupok jelentősen hozzájárulnak a magyar nemzetgazdaság nemzetközi versenyképességéhez. A BVK közreműködik a magyar tudományos, technológiai és innovatív eredmények külföldi megjelenítésében, a startup vállalkozások külföldi megjelenési lehetőséghez juttatásában. Ezen tevékenységéért a szervezet 2017-ben megkapta az EU Business Innovation Centre címét, ami az Unió e területen elérhető legmagasabb szintű minősítése.

5. Összegzés és javaslatok megfogalmazása

Középtávú célkitűzések

Két évvel a Stratégia megszületése után, és az eddig beérkezett projektek száma alapján kijelenthető, hogy a legtöbb fejlesztés és projekt a KKV-k segítségét szolgálja (3. középtávú cél), amely nem meglepő, tekintve a foglalkoztatásban betöltött szerepüket, valamint a bennük rejlő potenciált. A gazdasági szereplők nagy összegeket fordítanak a munkakínálat minőségének javítására, ez a trend a közeljövőben a munkaerőhiány egyre égetőbbé válásával továbbra is folytatódni fog.

A Stratégiában megnevezett kulcságazatok közül egyedül a turizmus kap komolyabb hangsúlyt a fejlesztésekben, a kreatívipar és az innováció támogatására költött összegek nem növekedtek az elmúlt időszakban.

Az 1. középtávú cél, amely a vállalkozói környezet egyszerűsítésére irányul, a beérkezett projektek és tapasztalatok alapján úgy tűnik, hogy kívül esik az önkormányzatok kompetenciáján, és inkább kormányzati feladatnak tekinthető. A KÖFOP keretében erre a célra több tízmilliárdos összeget fordítottak az elmúlt évben.

A 2. és 5. számú középtávú céllal kapcsolatos projektek és fejlesztési programok az eddigi tapasztalatok alapján alulreprezentáltak. A barnamezős területekkel kapcsolatos fejlesztések száma ugyanakkor a jövőben megnövekedhet, a Fővárosi Önkormányzathoz már több megkeresés is érkezett kizárható barnamezős területtel kapcsolatban és több kerületi önkormányzat is jelezte, hogy komoly gazdaságfejlesztési potenciált lát a jelenleg alulhasznosított területek értékesítésében.

A megvalósult közlekedésfejlesztési projektek egyértelműen a 4. középtávú célt támogatják, ám gondot jelentett ezek intézkedésekhez történő besorolása, ezért a jövő évi felülvizsgálatkor érdemes egy ezzel kapcsolatos intézkedési pont beillesztése a Stratégiába.

A 7. középtávú célhoz beérkezett projektek sokszor átfedésben vannak a munkaerőpiac rugalmasságát növelő programokkal, az idei Monitoring Jelentésben még nem szereplő, de hamarosan elinduló szociális városrehabilitációs projektek pedig még többet tehetnek hozzá az alacsony képzettségű igénylő munkakereslet ösztönzéséhez.

Hosszú távú célkitűzések és javaslatok

A **támogató és vállalkozásbarát üzleti környezet** megteremtésekor az alábbi problémákkal szembesülnek a gazdaságfejlesztésben érdekelt szereplők:

- a hatékony döntéshozatalhoz szükséges adatokhoz és információkhoz való hozzáférés nehézkes;
- a szabályozás rugalmatlanságának következtében képtelen lépést tartani a digitalizáció hatására változó üzleti modellekkel;

- a vállalkozói ismeretek és a vállalkozással kapcsolatos tudás mind a szabályozói oldalon, mind az induló vállalkozások oldalán hiányosak;
- a magán- és közszféra együttműködésével kapcsolatos tapasztalatok vegyesek.

A vállalkozói ismeretekkel kapcsolatos tudás fejlesztésére tehát szükség van, egyrészt az inkubáció erősítésével, másrészt az ismereteknek a piacról történő pótlásával. A közszféra esetében ezen tudás pótlásának a megoldása további kérdéseket vet fel, a jelenlegi önkormányzati rendszerben az ezzel kapcsolatos kapacitás sok szervezetnél korlátozott, így ezt a területet tudásbázis kiépítésével és képzési programok révén érdemes fejleszteni.

Kíváncsú lenne helyi vállalkozói klubok alapítása és ezek hálózatosodásának erősítése. A fentebb már említett verseny- és közszféra közötti együttműködésnek itt is nagy szerep juthat. A jó gyakorlatok kerületek közötti megosztására már most is vannak jó példák, szükséges lenne ezeknek valamilyen intézményes rendszerét is megteremteni, például a kerületi gazdaságfejlesztésért felelős szakbizottságok rendszeres vezetői találkozóin. Itt a tapasztalatok megvitatása mellett lehetőség nyílhatna közös projektek létrehozására is.

A gazdaságfejlesztésből eredő hasznok és költségek egyenlőtlenül oszlanak meg a belső és külső kerületek, valamint a külső kerületek és Pest megye települései között, ezeket érdemes úgy kezelni, hogy a közös célok mentén – elhelyezkedéstől függetlenül – minden kerület érdekelt maradjon az együttműködés fenntartásában.

Az **innovatív és kreatívipar** számára ideális környezet megteremtését megnehezíti a bürokratikus rendszer merevsége, a pályázati rendszer pedig nincs felkészülve az innovatív megoldások támogatására.

Az ágazati megközelítés ebben a szférában nem célravezető, a startupok ugyanis nem illeszthetők bele kategorikusan egy-egy ilyen hagyományosan meghatározott ágazatba. Ezenél az induló vállalkozásoknál a fő tevékenységen felül hangsúlyos terület az informatika, emellett sok energiát fektetnek a rendezvényeken és versenyeken való megjelenésekre. Fontos megjegyezni, hogy a startupoknak elsősorban a nemzetközi piacra történő kilépésben van szükségük támogatásra, amelyben az önkormányzatok nemzetközi partnerségei, illetve a BVK gazdaságdiplomáciai és európai uniós kapcsolatrendszerei segíthetnek.

Ebben a szegmensben különbség van a kerületek között, ugyanis más típusú startupok jönnek létre a külső és belső kerületekben, a peremkerületen létrejövő induló vállalkozásokkal kapcsolatban az önkormányzatoknak nincsen hasznosítható tapasztalatuk.

Az előrelépéshez szükséges, hogy megtörténjen egy szemléletváltás az önkormányzati szférában, meg kell teremteni az innovációt elősegítő gondolkodást. Ebben külföldi tapasztalatok megismerése és meghívott előadók által tartott kurzusok lehetnek a segítségükre.

Lehet jó példát találni önkormányzatok és startupok közötti intézményesült együttműködésre. Van olyan kerületi önkormányzat, ahol a polgármester által vezetett klubba meghívják a cégek képviselőit, és tájékoztatják egymást a várható fejlesztésekről; továbbá hallgatói startup kezdeményezésre is találunk példát. Kíváncsi lenne, hogy ezek a gyakorlatok szélesebb körben is elterjedjenek.

A **rugalmas munkaerőpiac** megteremtése terén az önkormányzatok elsősorban nem konkrét szabályozás megalkotásával tudnak segíteni, inkább a vállalkozásösztönzésben és az információmegosztásban lehet fontos szerepük. Emellett kompetencianövelő képzéseket is szervezhetnek, amelyek kulcsfontosságúak lennének a munkaerőhiányos helyzet kezelésében, valamint fontos lenne szorosabbá tenni a fővárosi kerületek együttműködését ezen a területen, akár egy képzési „franchise” rendszer létrehozása révén. Ezzel a témával kapcsolatban dilemmát jelent, hogy a rövid, egy adott feladatra, munkafolyamatra felkészítő modulok vagy a hosszabb időtávú, komplett képzések jelentik-e a hatékonyabb megoldást.

Több szakmában és ágazatban nagy nehézséget okoz elkötelezett és képzett munkaerőt találni. Ennek orvoslására alkalmas lehet a vidéki munkaerő fővárosba vonzása, amihez vonzó körülményeket kell teremteni, például megfelelő ellátottságú munkásszállások építése révén. Továbbá sok fiatal nyugdíjas is szívesen folytatná munkavállalóként, amennyiben ez nem járna együtt a nyugdíjjogosultságának elvesztésével, ennek szabályozása azonban nem önkormányzati hatáskör.

Az ideális vállalkozói környezethez hasonlóan, ebben a témában is szükség van szemléletváltásra, a munkaerő bevonzásához és megtartásához ugyanis nem csak megfelelő bérekre van szükség. A bérezésen kívül számos eszköz áll rendelkezésre arra vonatkozóan, hogyan lehet javítani az alkalmazottak munkahelyi komfortérzetén.

A munkaadókat fogékonnyá kell tenni a rugalmas foglalkoztatási formák iránt. Ennek sokszor az jelenti akadályát, hogy a megvalósításhoz nem rendelkeznek elegendő információval, nincsenek kialakult modellek ezzel kapcsolatban. Ennek a helyzetnek a javítására jött létre a BVK által működtetett információs oldal, de más partnerek is szerepet vállalhatnak ennek orvoslásában. Szabályozási oldalról problémát jelent, hogy az önfoglalkoztatókra nem vonatkoznak a Munkahelyvédelmi Akcióterv keretében meghirdetett kedvezmények, pedig azok feltehetően a feketegazdaság visszaszorításához is hozzájárulhatnának.

A kormányhivatalok rendelkeznek ugyan kerületi szintű adatokkal a munkanélküliségre vonatkozóan, ezen adatokról azonban a kerületeknek sokszor nincs tudomása, érdemes lenne a jövőben ezt az információáramlást intézményesíteni, gördülékenyebbé tenni. Kíváncsi lenne továbbá, hogy többet tudjunk meg a régebb óta állás nélkül lévők életviteléről, munkahelykeresési motivációjáról, akár szociológiai vizsgálatok révén.

6. Melléklet: A stratégia megvalósítását segítő projektek, programok összefoglaló táblája

2016. július 1. és 2017. június 30. között futó projektek összefoglalása				
Projekt neve	Projektgazda	Projekt időtartama	Kapcsolódó középtávú cél	Kapcsolódó középtávú intézkedés
III-01 Óbudai Helyiszaki	III. kerület	2016. január–2019. december	2.	2.2.
III-02 Szindbád rendezvényház és coworking iroda	III. kerület	2016. május–2018. augusztus	3.	3.14.
IV-01 Újpest Kártya Program	IV. kerület	-	3.	3.10. és 3.15.
IV-02 Szennyvízhő-hasznosítás Újpesten	IV. kerület	2016–2018. február	5.	5.2.
VI-01 Hunyadi téri Vásárcsarnok műemlék épületének komplex felújítása	VI. kerület	2016. szeptember–2019. július	3. és 5.	3.16. és 3.17.
VIII-01 Európa Belvárosa Program, Horánszky utca 13. felújítása, funkcióváltása és üzemeltetése	VIII. kerület	2014. májustól folyamatosan	2.	2.2.
VIII-02 Budapest Mikrohitel Programhoz kapcsolódó Józsefvárosi Mikroállalkozások Kamattámogatási Program	VIII. kerület	2015-től folyamatosan	3.	3.4.
VIII-03 Fókusz Női Közösségi Pont programjai	VIII. kerület	2015. júniustól folyamatosan	6. és 7.	6.5. és 7.1. és 7.3 .
VIII-04 A Józsefvárosi Szociális Szolgáltató és Gyermejjóléti Központ foglalkoztatási programjai	VIII. kerület	2015-től folyamatos	7.	7.1.
VIII-05 A Kesztyűgyár Közösségi Ház foglalkoztatási programjai	VIII. kerület	folyamatos	7.	7.1.
XIII-01 CT-, MR-gépek beszerzése a Visegrádi utcai rendelőbe	XIII. kerület	2016–2017. szeptember	4.	4.1.
XIII-02 Háziorvosi rendelők korszerűsítése	XIII. kerület	2017. január–2017. szeptember	4.	4.1.
XIII-03 Láng Művelődési Központ felújítása	XIII. kerület	2017. január–2018. február	4.	4.1.
XIII-04 Újlipótvárosi Klub Galéria felújítása	XIII. kerület	2017. június–2017. szeptember	4.	4.1.
XIII-05 Közterületi zöldterületek fejlesztése	XIII. kerület	2017. január–2018. március	4.	-
XIII-06 Gyermekkert Tagóvoda felújítása	XIII. kerület	2016. szeptember–2017. augusztus	6.	6.4.
XIII-07 Kartács utcai önkormányzati bérház építése	XIII. kerület	2016. december–2018. március	6.	6.1.
XIII-08 Klapka szolgáltatóház építése	XIII. kerület	2017. február–2018. I. félév	6.	6.1.
XV-01 PALOTA-15	XV. kerület	2016.	7.	7.1.

XVII-01 Rákosmenti Vállalkozásfejlesztési Iroda létrehozása	XVII. kerület	-	3.	3.5.
XVII-02 Munkahelyi övezet, ipari park kialakítása Szárazhegyen	XVII. kerület	2016–2020.	3.	3.15.
XVIII-01 SULPITER	XVIII. kerület	2016. június–2019. május	2.	2.2.
XVIII-02 LAirA nemzetközi pályázat	XVIII. kerület	2017. május–2019. október	4.	-
XVIII-03 Képzéskoordinációs Iroda kialakítása	XVIII. kerület	2016. április–2017. április	5. és 6.	5.1. és 6.7.
XXI-01 Az első Csepeli Gazdaságfejlesztési Fórum megrendezése	XXI. kerület	2017. április	1.	1.1.
XXI-02 Kereskedelmi célú paviloncsoport építése a Szent Imre téren	XXI. kerület	2017. június–2017. november	3.	3.15.
XXI-03 Csepeli CNC Tanműhely és Oktatóközpont kialakítása	XXI. kerület	2018. január–2020. december	6. és 7.	6.7. és 6.8. és 7.1. és 7.3.
XXI-04 "Csepeli Állások Oldala", a csepeli munkaerőpiaci portál	XXI. kerület	futó	6. és 7.	6.6. és 7.1.
BFTK-01 Soknyelvű budapestinfo.hu – turisztikai információs weblapcsalád, a BFTK Nonprofit Kft. gondozásában	BFTK	2016. augusztus–2018. december	2.	2.4.
BFTK-02 Budapest Turizmus Stratégiát megalapozó turisztikai kutatások a BFTK Nonprofit Kft. gondozásában, professzionális tudományos műhely (cég) megbízásával	BFTK	2016. augusztus–2019. december	3.	3.1.
BFTK-03 Budapest 2030 Turizmus Stratégia elkészítése széleskörű szakmai, politikai és társadalmi egyeztetés mellett, professzionális tudományos műhely megbízásával, a BFTK Nonprofit Kft. által koordinálva, a (szintén készülő) Nemzeti Turizmus Stratégiával összhangban	BFTK	2017. tavasz–2020.	3.	3.1.
BFTK-04 Budapest konferenciaösztönző-csomag - Budapest Convention Funds (BPCF) - a BFTK Nonprofit Kft. gondozásában	BFTK	2016. augusztus–2019. december	3.	3.2.
BKIK-01 Online kamarai szolgáltatások, eKamara rendszer	BKIK	2014-től folyamatosan	2.	2.2.
BKIK-02 Rögtön jövök!	BKIK	2016-től folyamatosan	3.	3.16.
BKIK-03 Bevásárló utca menedzsment	BKIK	-	3.	3.16.
BKIK-04 Állásbörze	BKIK	2016-től folyamatosan	6.	-
BVK-01 – Vállalkozói Információs Központ	BVK	2015. júniusától folyamatos	2.1; 2.3	
BVK-02 – Vállalkozásfejlesztési Fórum sorozat	BVK	2015. márciustól folyamatosan	2.1	

BVK-03 –Smart Program	BVK	2013. novembertől folyamatosan	2.1; 2.3	
BVK-04- Smart Women	BVK	2015. márciustól folyamatosan	2.1; 2.3	
BVK-05 – Startup Budapest	BVK	2015. júniustól folyamatosan	2.1	
BVK-06 – EYES (Emerging Young Entrepreneurs)	BVK	2016. október – 2017. szeptember	2.1	
BVK-07 – EaSI Technical Assistance programhoz csatlakozás	BVK	2016. október – 2017. május	3.4	
OFA-01 Vállalkozz itthon, fiatal!	OFA	2016. január– 2017. december	3.	3.7.
2016. július 1. és 2017. június 30. között futó fejlesztési programok összefoglalása				
Program neve és kódszáma	Koordináló szervezet	Első támogatói döntés dátuma	Kapcsolódó középtávú cél	Kapcsolódó középtávú intézkedés
EMMI-01 - EFOP-3.6.3-VEKOP-16 Felsőoktatási hallgatók tudományos műhelyeinek és programjainak támogatása	EMMI	2017. május 25.	4.	4.4.
NFM-01 - IKOP-2.1.0-15 Nemzetközi (TEN-T) vasúti és vízi elérhetőség javítása	NFM	-	4.	-
NFM-02 - IKOP-3.1.0-15 Fenntartható városi közlekedés fejlesztése és elővárosi vasúti elérhetőség javítása a Közép-Magyarország régióban	NFM	2016. március 2.	4.	-
NGM/BFKH-01 2017. évi "Közfoglalkoztatásból a versenyszférába"	NGM/BFKH	2017.	6. és 7.	6.6. és 7.1.
NGM-01 - KÖFOP-1.0.0-VEKOP-15 Az adminisztratív terhek csökkentése	NGM	2016. december 16.	1.	1.2.
NGM-02 - VEKOP 8.3.1-16 Fialatok vállalkozóvá válása - Vállalkozás indítási költségeinek támogatása	NGM	2016. augusztus	3. és 6.	3.7. és 6.2.
NGM-03 - VEKOP-2.1.1-15 Vállalatok K+F+I-tevékenységének támogatása	NGM	-	3.	3.11.
NGM-04 - VEKOP-2.2.1-16 Versenyképességi és Kiválósági Együttműködések	NGM	-	3.	3.19.
NGM-05 - VEKOP-2.3.2-16 Stratégiai K+F-műhelyek kiválósága	NGM	-	3.	3.11.
NGM-06 - VEKOP-2.3.3-15 Kutatási infrastruktúra megerősítése - nemzetköziesedés, hálózatosodás	NGM	-	3.	3.11.
NGM-07 - VEKOP-4.1.1-15 Aktív turisztikai hálózatok infrastruktúrájának fejlesztése	NGM	-	3.	3.17.
NGM-08 - VEKOP-7.3.2-16 Tanoda programok támogatása	NGM	-	4.	4.3.
NGM-09 - VEKOP-7.4.1-16 Roma szakkollégiumok támogatása	NGM	-	4.	4.3.

NGM-10 - VEKOP-8.2.1-15 Ifjúsági Garancia a Közép-Magyarország régióban	NGM	2015. szeptember	6.	6.2.
NGM-11 - VEKOP-6.3.1-16 Gyermekotthonok kiváltása, gyermekotthonok korszerűsítése, hiányzó gyermekotthoni kapacitások létrehozása	NGM	-	6.	6.4.
NGM-12 "Út a munkaerőpiacra"	NGM	2015. december	7.	7.1.
BVK-08 – Budapesti Mikrohittel Program	BVK	2016. január	3.4	
BVK-09 – Kerületi Kamattámogatási Program	BVK	2016. január		